

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

80

1158
M22

58
22

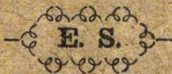
DE FRANSCH E

M A I R E

IN

NEDERLANDSCH KLEED GESTOKEN

DOOR

SITTARD

GEDRUKT BIJ J. K. ALBERTS.

8356

gen
FRANSCHÉ

1158
H. 22

A I R E

IN

NEDERLANDSCH KLEED GESTOKEN

DOOR

SITTARD,
GEDRUKT BIJ J. K. ALBERTS.

NED.
LESTER.

VOORWOORD.

Rechtschapenheid , Liefdadigheid , Waakszaamheid.

Men gelooft over 't algemeen dat het voldoende is, om goed Burgemeester te zijn, dat men den moed daartoe hebbe; en dat men niet ongeschikter zij dan deze of gene Collega.

Iemand die zijn naam leesbaar teekent; het Provinciaalblad zonder behulp van den Secretaris verstaat; eene Raadsvergadering tamelijk voorziet; de lotelingen naar de hoofdplaats begeleidt, en de jaarwedde bijtijds ontvangt; — zoo iemand denkt reeds de vereischten te bezitten.

Dit is dwaling; want, de Burgemeesters

hebben naast het administratieve van hun ambt, tevens het moreele daarvan op zich te nemen en te betrachten.

Immers, het burgerlijk beheer, zelfs van de kleinste Gemeente, is eene aanschakeling van te vervullen plichten — jegens zich zelven — jegens de Regeering — jegens de Gemeente — jegens de ingezetenen — jegens den Raad — jegens de Godsdienstleeraren — jegens de Onderwijzers — jegens de armen.

In deze volgorde, liefst van het moreele standpunt beschouwd, wenschten wij alle Burgemeesters, in hunne eervolle betrekking, werkzaam te zien.

In December 1867.

PLICHTEN JEGENS ZICH ZELVEN.

Vooreerst moeten de goede naam, het privaat leven, ja zelfs de houding van den Burgemeester, hem zonderling te hulp komen om aan zijne autoriteit kracht bij te zetten, om de waardigheid van den openbaren ambtenaar te verheffen, en om de volgzzaamheid zijner geadministreerden aan te moedigen, te vergemakkelijken en te verzachten.

Daarom zorgte hij, dat de verstandhouding in zijn eigen gezin, door niemand worde in twijfel getrokken; dat hij niet overhelle tot slechte zeden; dat zijne dienstboden niets te wenschen laten; dat deze zich niet overgeven aan buitensporigheden; dat hij zelf zich niet oneerbiedig uitdrukke over heilige zaken; niet te veel in herbergen of kroegen verkeere en er het karakter van den openbaren Magistraat vernedere; — want, het tweevoudig gezag, waarmede hij bekleed is zou zich, tusschen de glazen en het spel, verliezen; en hij zou de herbergen, welker klaut hij is, niet kunnen houden aan 't reglement; hij zou ook de dag-

en nachtgeruchten niet kunnen tegengaan; in één woord, hij zou aan de jeugd die matigheidslessen niet kunnen geven, welke door zijn eigen voorbeeld worden tegengesproken.

Hij mag in zaken van gepleegde misdaad, wanbedrijven, of politie-overtredingen, zich niet laten besteken met geld of geschenken, al ware het ook ten voordeele van Politie-agenten of Veldwachters. Hij mag niet pachtsgewijze of bij wijze van schadeloosstelling, eenig Gemeentegoed genieten; niet het gas, het hout of de turf der Gemeente voor zijn eigen huishouden gebruiken; kortom, hij mag zijn gezag niet aanwenden tot eigen privaat winstbejag. Hij moet niet den listige spelen; niet smokkelen om zich te verrijken; niet te kort doen aan het gegeven woord; niet potten of zijn geld te hoog beleggen; niet onderhands streven naar verhooging van jaarwedde; niet op geschakerde lintjes azen; niet wraak boven vergeving plegen; niet zich zelve, zijne familie of wie ook, vrijhouden van schatting, van hand- en spandienst, of van eenig ander dienstbetoon.

De Burgemeester mag ook niet, door partijdige verklaringen, den eenen rekrut bevoordeelen boven den anderen; niet uit haat of uit genegenheid getuigen voor het Hof, de Rechtbank of het Kantongerecht.

Hij mag niet invloed oefenen op de verkiezingen door beloften of dreigementen; niet de kiezers langs slinksche omwegen van de stembus afhouden; niet de stembriefjes in commissie geven aan Wethouders of leden van den Raad, of die briefjes door onbevoegde personen laten ronddragen; kortom, hij mag den vrijen eerlijken gang der stemmingen niet in den weg staan.

Hij moet zijne Gemeente niet wikkelen in kwade verderfelijke rechtsgedingen; niet aanbemiddelen gratis onderwijs verschaffen; niet geredelijk onderstand verleenèn aan verdachte vrouwen, aan nietdoeners of aan elders arm-lastigen; in eens, hij moet nog veel minder tasten aan de kas van eene andere dan aan die van zijne eigene Gemeente.

Hij moet in overleg met, of achter den Raad om, geene valsche cijfers zetten; zich niet dekken met toevallige baten, als leges, opbrengsten van standplaatsen, bruggeld of dergelijken; niet middellijk of onmiddellijk zijn zegel hechten aan scheve betaalstukken;— hij mag de gelden der Gemeente niet aanraken, als zijnde de Ontvanger alléén daartoe bevoegd.

De Burgemeester moet, in financieele aangelegenheden, bij elke huur overeenkomst, in elken koop of verkoop, bij alle werken die besteld, bedongen of gemaakt worden, voor rekening of ten koste der Gemeente,

de voorwaarden, in overleg men den Raad, bondig stellen; de prijzen bedingen; den gang, de toevalligheden, de aflevering, het begin en het einde der werken bestudeeren; zoo als een voogd zou doen voor zijne pupillen, een vader voor zijne kinderen, een akkerman voor zich zelve. — Hij moet sober zijn in zijne bureau-behoefsten en geen dubbeltje mandateeren dat hij niet bewijst; zijne verantwoording moet wezen gelijk een zon, klaar en zichtbaar. Hij moet in geldzaken niet onvoorwaardelijk berusten op den Secretaris of op de wethouders; geene papieren in blanco teekenen; niet vasthoudend handelen naar eigen bekrompen inzichten; niet loopen aan den leiband van heerschzuchtige Pastoors, onverdraagzame Predikanten of andere intriganten; niet goeden raad versmaden van waar hij ook komt; niet lichtgeloovig voortvaren op de berichten van Veldwachters of andere Gemeente-dienaren; in één woord, hij moet, waar mogelijk, uit eigen oogen zien.

In geval dat brand of dat een onvoorziene watervloed de Gemeente zou komen teisteren, moet de Burgemeester niet slechts het eerst op de plaats wezen, maar hij moet ook, des noods, en om de anderen op te wekken, zelf meêmerken; hij moet, als 't ware, zich in het water werpen of in het vuur, en er

zijn leven in wagen. Mocht zijn eigen huis afgebrand, of zijn eigen akker door hagel of anderszins getroffen zijn, dan moet hij zich na de anderen— en veel minder dan deze— doen indenniseeren;— en, wanneer hij tot leniging van armoede of ongeluk eene intekenening opent, dan moet hij bovenaan en, in verband met zijne fortuin, voor de hoogste som inschrijven.

Hij moet zich gedurig voor den geest roepen, dat de Secretaris te volbrengen heeft de bevelen van den Gemeenteraad, die hem benoemt en ontslaat; dat de Ontvanger eveneens de Agent is van den Raad; dat de Politie-dienaren en Veldwachters geen particuliere boodschappers zijn van den Burgemeester, of dat zij diens persoon en goederen boven die van andere ingezetenen zouden moeten bewaken; dat de Onderwijzers niet geroepen zijn om aan de kinderen van den Burgemeester méér en beter onderricht te geven dan aan die van den minderen burger; dat de buurtwegen-Inspecteur, uit vriendschap of toegevendheid, de boomen van den Burgemeester niet zachter dient te vlakken dan die van andere eigenaren.

Waar het zich handelt van gemeentelijke baten en lasten, daar moet de Burgemeester van de eerste wat minder en van de laatste wat méér voor zijne rekening nemen, opdat

*

men nooit zegge: hij is niet Burgemeester voor de ingezetenen, maar voor zich zelve.

Wij voegen hierbij dat de Burgemeester in volkomen verstandhouding moet verkeerem met al zijne Collegas. Kan hij niet altijd met deze overdoen, bij doe voor hen onder; nimmer late hij het komen tot ergernis, represailles of dergelijken. Want, niets werkt zoo nadeelig voor de goede zaak dan het voorbeeld van lieden die, onder dezelfde wetgeving, met hetzelfde doel en dezelfde verplichtingen, andere leering leeren; — zij gelijken naar een troep waarzeggers die zich tegenspreken.

Overgaande van de plichten des Burgemeesters jegens zich zelve naar zijne algemeene plichten jegens anderen, geven wij den voorrang aan die, welke hij te vervullen heeft tegenover de Regeering.

PLICHTEN JEGENS DE REGEERING.

Indien de Burgemeester het lidmaatschap van den Raad aan de kiezers verschuldigd is, de titel van Burgemeester heeft hij den Koning en der Regeering te danken.— Bekleed veelal met een dubbele waardigheid heeft hij ook dubbelvoudige plichten te betrachten.

Vele Burgemeesters verkeeren in het zonderlinge denkbeeld, als waren zij der Regeering, welker Agenten zij zijn, geene getrouwheid verschuldigd. Zij dwalen.— Een Burgemeester, als zoodanig, moet zoo getrouw zijn als een Minister.— Wie heeft den Burgemeester gedwongen om Burgemeester te zijn? Niemand. Ieder Burgemeester is ambtenaar, ieder ambtenaar is lasthebber, en ieder lasthebber is getrouwelijk rekenschap schuldig aan zijnen lastgever. Wat zal het beteekenen, dat het Burgemeesters-ambt weinig betaald is? Niet de jaarwedde, maar het ambt is door den eed gebonden. Wat zal het schillen, dat de Minister een Agent is die beveelt, en de Burgemeester een die

uitvoert? Het bevel en de uitvoering zijn toch te zamen eene en dezelfde zaak.

De Burgemeester moet de Regeering niet slechts getrouw zijn, hij moet haar ook vele prompte diensten bewijzen; want, zij heeft hem, in hare mildheid en veelomvattend vertrouwen, belast met de handhaving der openbare orde in de Gemeente; hij is hulp-Officier van justitie en veelal Ambtenaar van den burgerlijken stand. Zij heeft hem gesteld aan het hoofd van den Raad en van het dagelijksch Bestuur, welker vergaderingen hij voorziet, en welker besluiten hij — zoo ze voor uitvoering vatbaar zijn — uitvoert of helpt uitvoeren. Zij heeft hem bij brand het opperbevel gegeven en bij staking van stemmen den tred op den Wethouder. — De benoeming der dienaren van politie is hem verbleven. — Men zal misschien zeggen: de wet heeft dit alles gedaan; maar wij vragen, was het niet de Regeering die het wetsvoorstel verdedigde?

Met knappe Burgemeesters *overall*, en middelmatige Ministers, zou de beschaving, de vooruitgang, de bloei en de welvaart van het vaderland meer kunnen toenemen misschien, dan met goede Ministers en ongeschikte (*) Burgemeesters.

(*) Ongeschiktheid is in sommige gewesten een titel.

Er is geen twijfel aan, dat menig Burgemeester, met twee jassen overeen en voorts naar advenant, een zeer onbeduidend personage kan zijn; maar, hij heeft niet minder dan duizend tweehonderd acht en twintig ambtgenooten, die even zoo veel Gemeenten voorstaan. Deze twaalfhonderd acht en twintig Gemeenten vormen het Koninkrijk der Nederlanden. — Merken wij nu aan, dat elke zaak, elk ding, elk geheel zich oplost in zijne onderdeelen, en dat de Burgemeester te gelijkertijd Agent is van de hooge Regeering, van het gewestelijk Bestuur, van de Tribunaalen, van de Militie en Schutterij, van de Rijkspolitie, van de directe en indirecte Belastingen, van het Kadaster en Hÿpotheken, van den Waterstaat, van de Waterschappen, van het geneeskundig Toezicht op menschen en vee, van het Schooltoezicht, van de Armbesturen, van de Brievenpost, van de landbouw Maatschappij, van den IJkmeester, van de Gemeente; dan ligt de conclusie voor de hand. Zij is deze, dat de bestiering van het schoone vaderland zich ten slotte heelemaal verliest in den Burgemeester.

Laten wij nu eens nagaan welke plichten bij onder alle deze opzichten jegens de Regeering te vervullen heeft.

Hij zal in de eerste plaats, en als hoogste burgerlijke Overheid, dadelijk en zonder dralen

tusschen beide komen, wanneer, op het eene of andere punt der Gemeente, de openbare orde, hetzij door oproerige beweging, hetzij door samenscholing of hoe ook, bedreigd of gestoord wordt. Hij zal geheel zijnen invloed gebruiken om de opschudding in haar geboorte te fnuiken, de partijen te verzoenen en de orde te herstellen. Slaagt hij daarin niet, dan zal hij den bijstand der schutterij, der Marechaussée of van het naastbij aanwezige krijgsvolk schriftelijk inroepen, aan deze de noodige bevelen geven, en dan eerst tot maatregelen van geweld overgaan, wanneer de voorafgaande vaderlijke vermaningen vruchteloos gedaan zijn. Acht hij het in dezen stand van zaken raadzaam, bijzondere voorschriften van politie voor de inwoners uit te vaardigen, hij is er toe bevoegd.

Als hulp-officier moet hij eerst met zachtheid gelijk een vader, vervolgens met wat meer ernst, en dan ernstig diegenen vermanen, welke zich aan politie overtredingen schuldig maken. Dan, maar ook dan eerst, moet hij proces-verbaal opmaken en aan den Officier van Justitie of aan den Ambtenaar van het openbaar Ministerie inzenden. In geval van gepleegde misdaad moet hij onmiddellijk op het spoor gaan van het gepleegde; hij moet de getuigen ondervragen, de plaats beschrijven, alle mogelijke voorwerpen van bewijs

verzamelen en het een en ander aan de Justitie overmaken. Bestaat er sterk vermoeden, of doet zich het geval van heeter daad voor, dan moet hij den verdachte of den schuldige vatten en hem voor den competenten Rechter doen brengen.

Vele wanbedrijven en meer dan eene misdaad blijven onvervolgd door de zwak- of nalatigheid van den Burgemeester. — Een individu of soms eene gansche familie steelt, rooft, knevelt, verwoest, dreigt, lastert, of slaat den rustigen burger. De Burgemeester weet het, maar hij durft het kwaad niet te gegaan; hij vreest de wraak van den schuldige, of van zijne makkers. Hij is beducht of men soms, uit wrok, zijn huis zoude beschadigen, zijn tuin of zijnen boomgaard; of men soms zijne korenrijten zoude aanstoken, zijn turf- of houtrijten; of men soms zeep in zijn brouwkuip zoude werpen, zijn winkel of herberg zoude voorbijgaan; of men zijn pluim- en ander vee zoude vergiftigen, zijne jachthonden doodschieten; of men soms hem zelve, van achter een boom, zoude bespringen.

Al deze vrees is ijdel, indien hij altijd zachtzinnig, rechtschapen, onpartijdig en onverschrokken is. De onverzaagdheid van iemand die spreekt en handelt in naam der wet zal de deugnieten altoos ontzag inboe-

zemen. Het is hun dan ook niet geraden zich misdadig aan een Burgemeester te vergrijpen; dan, zij zouden dadelijk gevat worden, — en de strafrechter zou het vergrijp tegen een Magistraats-persoon gepleegd, streng beoordeelen. Maar, al ware dit niet, en al moest de Burgemeester ongewroken in zijne persoon of goederen gekrenkt blijven, dan nog moet de kennis, moet het bewustzijn van zijnen plicht hem in diens volbrenging schragen. Immers, wilde hij zijn ambt niet uitoefenen naar behooren, waarom dan heeft hij het aangenomen? Moet het niet, voor elk oprecht man, eene verhevene gedachte wezen, dat hij eed en plicht heeft betracht, en dat hij zich daaromtrent gerust aan de Goddelijke beslissing kan onderwerpen? Gevoelt hij zich dien moed niet, deinst hij terug, heeft hij voor het kwaad, dan moet hij zijn ambt nederleggen, en liever zijn ontslag nemen.

De Burgemeester mag zich de wetenschap niet laten ontvallen, dat hij, als Hoofd van politie, in de uitoefening dier functie wordt bijgestaan door den Politie-Commissaris, door de Politie-Agenten, de Marechaussées, de Veldwachters en waar het noodig is door de Schutterij.

Wij blijven opzettelijk stilstaan bij de Marechaussée, dit uitgelezen korps, dat op zich

alleen, in staat is om de rust, de veiligheid van gansche gewesten te verzekeren. Inderdaad, de Officieren van Justitie, de Rechters-Commissarissen, de Kantonrechters en de Politie-Commissarissen zijn niet overal; zij bewonen enkele bevoorrechte Gemeenten. De Veldwachters wekken geen ontzag, noch door hunne kleeding, noch door de vooroordeelen aan hun ambt verbonden. De Burgemeester is veelal te kortbij, en te zeer met de menschen eigen; hij beschermt, hij ondersteunt, hij vermaant, hij knort soms, kijft of berispt; doch streng te werk gaan, dat durft hij niet.

De Marechaussées daarentegen zijn overal te huis; zij zijn flinke militairen, geoefend en gemonteerd; zij dragen wapenen en weten er zich van te bedienen. Wanneer zij opdagen dan beven de kwaden, de schuldigen vluchten, de goeden scheppen moed, de schuchteren houden vast; — de stommen spreken, de dooven hooren, de blinden zien, de kinderen huilen of loopen weg; — de gewonden, de gekneusden, en zij die bestolen, beleedigd of bedreigd zijn, beklagen zich en geven de daders aan.

De instelling der Marechaussée gelijkt naar een wandelend tribunaal dat opspoort en bericht, zoekt en ondervraagt, vergelijkt en arresteert. Zij is als eene levende wet; zij

is de spraak, de smaak, het gezicht, het gehoor, en het gevoel der Justitie. — Wat de Burgemeester nimmer zou te weten krijgen dat zal men de Marechaussées openbaren; men vertelt hun wat men zich zelve zou verzwijgen. — Er was geen strooper, geen deserteur, geen deugniet, hoe ook gewapend, die ooit de hand durfde slaan aan de Marechaussée. Maar ook, zij zijn niet beducht of men soms hunne korenrijten zoude aanstoken, of men hen zelve of soms hunne beurs zoude bespringen. — Zij hebben het gezag, de macht en de wil op hun gelaat, de koorden en het procesverbaal in hun zak, en het zwaard met den achterlader hangen aan hunne lenden.

Een haas, door een strooper aangeschoten, zal zich achter een Marechaussée verbergen. Ziedaar, de eenvoudigste beschrijving van dit beschermend korps. — Indien de dag ooit konde aanbreken dat het wapen der Marechaussée werd opgeheven, het zou een lotdag zijn. Er zou van dien dag af geene zekerheid meer bestaan, noch voor personen, noch voor goederen; de landman zou zich in zijn huis verschansen; hij zou zich zelve en zijn gezin, zijn hebben en zijn bezitten, tegen het ruwe geweld moeten verdedigen.

Bedelaars, stroopers, galeiboeven, heidens.

schooiers, struikroovers, passanten, zielenverkoopers, geldmunters, zakkenrollers, brandstichters, reizenden zonder pas, orgeldraaiers, deserteurs, spioenen, kwakzalvers, hazardspelers, straatschenders, lieden die geldeloos en zonder bepaald bedrijf langs 's heeren straten wandelen; niets ontsnapt den wakeren Marechaussée. Hij besnuffelt de bosschen en spelonken, de holle boomen en wegen, de diepten en afgronden, de schuilboeken van allerlei aard.

Onbruikbaar gemaakte wegen en voetpaden; vertrapte oogst- en weilanden; koeien, varkens, schapen en geiten, in delict; slapende koe- en schaapherders; vrachtdieren zonder geleider; karren zonder plaat; hooimijten in broeiing; korenmijten aan den weg of bij de huizen; tichelovens zonder vergunning; sluizen opgehaald; hagen, palen en afschuttingen uitgeworpen; deuren bezoedeld; vensters ingeslagen; sloten vernageld; fruit geplukt; banken het onderst boven; stroppen, vallen, slagnetten, hengels en aalkorven om wild en visch te vangen; valsche maten en gewichten; logement registers; molen- en herberg reglementen; dieren mishandeld; banen die vechten; honden die bijten; jongens die loopen gaan als de Marechaussées aankomen; — allemaal zaken die de Veldwachter niet ziet en die de Burgemeester niet durft zien.

Is het, dat men de Marechaussées ten halve iets zegt, zij vermoeden de andere helft; en, van vinger tot duim gaan zij tot het bewijs. Voor hen is geen geheim; de bedplanken, de schoorsteenmantels, de duistere boeken in den kelder, op zolder, in schuren en stallen, alles wordt door hen besnuffeld en ondervraagd.

. Beter dan wie ook anders weten de Marechaussées den schuldige te onderscheiden; in de beweging zijner lidmaten; in de kleur zijner oogen; in den samenhang zijner gezegden; in de pogingen om zich los te maken en te vluchten.

Een Burgemeester die den bijstand der Marechaussées te gelegener tijd inroept; die hen met raad en daad weet te helpen; die hun het voorloopig verhoor weet te vergemakkelijken, en hen in de opsporing van het gepleegde, de plaats, en de getuigen weet ter zijde te staan, die kan, zonder moeite, in zijne Gemeente, de rust, de veiligheid en de goede orde handhaven.

Het is vooral in tijden van duurte, van oloop en samscholing dat de Burgemeester al zijne autoriteit dienstbaar moet maken om de opschudding te bedwingen; hij moet door zijn moreel overwicht de zwakken beheerschen, en door overreding de dwalenden tot inkeer brengen. Hij moet hen toespreken in

naam der Regeering, welker orgaan hij is; in naam der plichten, die de brave ingezetenen te betrachten hebben; in naam van het welbegrepen belang dat voor hen, in het herstel der rust gelegen ligt;— zij zijn dan huisvaders, vrouwen of werklieden. Hij moet hen zoeken gerust te stellen, te bedaren en uit elkander te zetten; hij moet zich tusschen hen inwerpen, hij moet het eerste daàr zijn en het laatste vertrekken.

Bovendien zal hij, zonder hun juist een volledig strafwet-sermoen aan te dienen, zijne geadministreerden, bij elke gelegenheid doen opmerken, dat zij, van stonde af dat eene wet of eene politie-verordening is afgekondigd, gerekend worden die wet, die verordening te kennen. Hij moet hun leeren onderscheiden wat misdaad is, wat wanbedrijf en wat politie-overtreding; alsmede het verschil der affen. Hij moet hun voorspiegelen hoe onigenaam het is van ook maar kortstondig worden vastgehouden; hoe schandelijk het het wezen een vonnis, eene brandmerk of o iets op zijn rug te hebben; en hoe het en korstwijl is, een stil verhoor of eene orloopige opsluiting te ondergaan. — Hij oet hun voorspiegelen de straffen die te niger tijd de wreveldaden inhalen, zelfs die, elke men achter stoel of bank diep verorgen waande; hun voorspiegelen hoe men

komt van het klein tot het groot, van de leugen tot het bedrog, en van de kleine dieverijen tot de groote; van het slokje tot de overmaat, van het kind tot het meisje, en van de losbandigheid tot de kwetsuren; van de kwetsuren tot de voorbedachtheid en van daar tot de grootste misdaden; van de guiterijen der jongelingen tot den roof der volwassenen, van den roof tot het geweld, van het geweld tot de gevangenis, van de gevangenis tot de recidief en van de recidief tot de boeien. — En, om deze bespiegelingen meer vatbaar te maken zal de Burgemeester, in of liever buiten de Gemeente, eenige treffende voorbeelden aanhalen, en voorts bij manier van tegenstelling daàr op drukken, dat het contentement naar ziel en lichaam, de rust, het geluk, ja zelfs de voorspoed kan wonen in de wrakke hut van den nedrigen werkman; — als hij maar geregeld leeft, oppast, spaarzaam en godsdienstig is, en onderworpen aan de wet.

Is de Burgemeester te gelijk Ambtenaar van den burgerlijken stand, dan moet hij, in de eerste plaats, zorg dragen dat hij geen ruzie krijgje met den officier van justitie. Om die te voorkomen moet hij zijne registers behoortlijk houden of doen houden; geene woorden met het radeermes uitkrabben; geene wittvakken laten; niets bij verkorting of me!

sifers schrijven. Hij moet de registers als een goed huisvader bewaren tegen brand en tegen vochtigheid; hij moet ze houden buiten het bereik van zijne keukenmeiden en buiten dat van knagende dieren; b. v. in eene ijzeren kist, onder slot, uit vrees dat soms bladen arglistig uitgelicht worden. Hij moet niet alleen bedacht zijn voor zijne eigene registers, maar ook voor die, welke hem zijn aanvertrouwd, en in het gemeente archief bewaard worden; als daar zijn, oude doopboeken, perkamenten en andere stukken waaruit de naam, de stand en de afkomst der familiën kan blijken. Hij is niet slechts Ambtenaar, maar tevens Bewaarder van den burgerlijken stand, en bijgevolg alléén bevoegd om extracten af te geven. Die extracten moet hij de onvermogenden gratis, de bemiddelden tegen bepaalde leges, op verzoek, en zonder aanzien van betalenden of niet betalenden uitreiken. Hij moet, wanneer de wet de huwelijken, ook tusschen onvermogenden, bevordert, haar zedelijk en maatschappelijk doel niet gispen; niet de partijen tegenwerpen dat zij te jong zijn, te wuft; hij moet hen integendeel de zaak aanprijzen, hen geen overtollige papieren doen bijbrengen, geene afkondigingen aanslakken waar ze niet behooren; geene geïsofwaardige stukken weigeren omdat ze niet van legalisatie voorzien zijn, hen niet lastig

vallen met verklaringen van den Rijks-ontvanger, met bewijzen van goed gedrag of van inwoning.

Al deze vitterijen rieken naar iets waarc een Ambtenaar van den burgerlijken stand en vooral een Burgemeester, niet mag azen. Wil hij niet Ambtenaar zijn naar het gemeen en het beste voordeel der ingezetenen, poogt hij het ambt anders dan gratis of voor een appel en ei uit te oefenen, hij legge het liever neder; — tien staan gereed om hem aan dien prijs over te nemen.

Als Agent van de hooge Regeering en van de meest mogelijke vakken van inwendig bestuur, heeft de Burgemeester bijzonder aandacht te geven dat alle opgaven, inlichtingen, voorlichtingen of wat men al van hem kan verlangen, tijdig en nauwkeurig verstrekt worden. Hij mag nimmer vergeten dat hij is geworden de zwengel van een raderwerk, waar iedereen aan draait; en dat hij niet kan ongehoorzaam wezen of slordig of onnauwkeurig, zonder zich eenig ongemak, eene bedreiging, een uitbranding of zoo iets op den hals te halen niet zoo ras van de hooge, dan wel van mindere autoriteiten als Ontvangers, Stadsinstituten, IJkmeesters, Wethouders, Raadsleden. Hij moet die mindere mogendheden vooral de Wethouders, niet te weten geven wanneer en op welken dag zijn ambtsin-

om de zes jaar, verstrijkt; — hij moet de kiezers niet op zijne hand hebben door hen gedurig naar de oogen te zien; — hij zij liever geen lid van den Raad. — Hij moet zich ook niet verontrusten voor het volk, dat *achter* de kiezers staat. — Zijne leus moet **wEzED: RECHT DOOR ZEE.**

Vatten wij dit een en ander te zamen, dan volgt, dat de plichten van den Burgemeester vrij omvattend en zeer uiteenlopend zijn, zoodanig dat het misschien moeilijker is om ze te beschrijven, dan om ze te noemen:

Imposten, godsdienst, onderwijs, militie, landbouw, koophandel, nijverheid, waterstaat, statistiek, buurtwegen, gezondheid, armwezen, volkstelling..... De Burgemeester levert, in alle zaken, op elk gebied, in 't klein, bij wijze van inlichting, de ruwe grondstof, het administratieve vocht, die geschift en gescheid hem wederom terugkeeren, in 't groot, onder den algemeenen naam van **STAATS- EN PROVINCIAALBLAD.**

PLICHTEN JEGENS DE GEMEENTE.

De plichten, die de Burgemeester jegens de Gemeente te vervullen heeft, zijn niet minder talrijk dan die, welke hij der Regeering verschuldigd is.

Immers, hij is de Voogd, de Bestuurder, de Zaakwaarnemer der Gemeente. — Is hij dit niet krek in den zin der wet, hij is het in den zin van 't publiek; hij is de aansprakelijke man, de zondenbok der Gemeente.

Van den eenen kant is hij de hand van de Regeering, die alles weet, alles ziet en alles doet door hem. Van den anderen is hij de man der Gemeente, beter gezegd de Voorzitter van eenen Raad, die de Gemeente vertegenwoordigt, — en van een dagelijksch Bestuur, dat zijn *Premier* niet zelden het handelen belemmert.

Zonderlinge betrekking! — De beste Burgemeester kan soms geen goed Burgemeester zijn. — Hij is te gelijk Staats- en Gemeenteambtenaar, heer en knecht, veel en weinig, alles en niets!

Daarom zal zijne gedragslijn eene gedurige betrachting zijn van *eed en plicht*. Zij zal moeten wezen gelijk van een goed huisvader: waakzaam en nauwlettend op al de behoeften, op al de wenschen van het gezin.

Hij moet niet geredelijk toestemmen in eenige verbroekeling der Gemeente; niet dulden dat de Gemeentelasten onevenredig worden omgeslagen, of dat de belastingen in natura, door den eene worden gedragen en door den andere niet. Hij moet ten deze niet berusten bij het gevoelen van den Gemeenteraad, noch zich nederleggen bij het toezicht van het Gedeputeerd Bestuur (*) — twee elementen die hun aanzijn aan de verkiezingen ontleenen — maar zich gedragen aan het gebod, dat, in zaken van belastingen, geene privilegiën gedooft. Hij moet, als onafhankelijk ambtenaar, niemand ontzien; en ware hij zoo onafhankelijk niet, of had hij (als Raadslid) met de blikken stembus te schaffen, dan nog moet hij niet toestaan, dat van het gemeen recht wordt afgeweken, of dat de eene ingezetenen wordt

(*) De Gedeputeerde Staten zijn administratieve Rechters. — Om kort en goed recht te spreken moesten zij eigenlijk met de kiezers niets te maken hebben. Zij moesten ook geen kleinhandel drijven; — dat vraagt te veel klanten.

aangeslagen wanneer de andere vrijgaat. — Hij moet niet toegeven dat de Gemeente méér grondbelasting betaalt dan zij bezittingen heeft; dat zij diensten beloont, die niet bewezen zijn, of dat zij bewezen diensten niet beloont. — Hij moet de gebouwen der Gemeente niet laten instorten, foute van onderhoud; de akkerlanden niet laten braakliggen, foute van bebouwing; de bosschen niet laten uitsterven, foute van opzicht; de rechten der Gemeente niet laten verloren gaan, foute van toezicht. Hij moet de huurcontracten tijdig doen vernieuwen, de lasten en voorwaarden van den houthak voorzichtig stellen, zoo ook die van meenten, veenderij, pooling, heilappen, steen- en mergelbreken; alles naar billijkheid en in het meeste voordeel der Gemeente. Hij moet de schrale bergtoppen met weeldrig hakhout bedekken, de heide- en andere gronden bezaaien of beplanten met dennen, lariks, eiken, wilgen, acacias, vetolmen; volgens de natuur van den grond, de waarde van het hout en de luchtgesteldheid van de plaats. Hij moet de lage landen en de waterplassen draineeren of begreppelen, de woeste- en markegronden verdeelen en ontginnen.

Hij moet de schamele, doch werkzame ingezetenen aanzetten, om kiezel te breken, kalk te branden, brikken te bakken, en heu

daarenboven nog eenig neven-ambacht doen aanleeren, zoo als klompenmaken, linnen-weven, mandenmaken. Hij moet geen oogenblik uit het oog verliezen, dat de kwade voorbeelden méér en geredelijker bijval vinden dan de goede, en daarom zal hij zijne beste pogingen aanwenden om te verhoeden, dat lanterfantien, in de Gemeente, de eerste viool spelen, of dat aanzienlijken overslaan tot onmatigheid, tot laagheid, liederlijkheid of tot andere onwelvegelijkheden.

De Burgemeester moet niet toegeven, dat de Raad der Gemeente het tegenwoordige te zeer bezwaart of het toekomende te zeer verbindt. De Gemeente is een zedelijk lichaam dat niet sterft, maar altijd voortduurt. Zij moet zich dus niet gedragen gelijk sommige vruchtgebruikers, die den grond gedurig laten opbrengen en hem het laatste afpersen, zonder hem ooit wat terug te geven. Zij mag hare inkomsten niet anders vermeerderen, dan met overleg en beradenheid, door verrichtingen, die niet te zeer drukken op het tegenwoordige en niet te zware lasten leggen op het volgende geslacht. — Hij moet niet instemmen, dat tol geheven wordt op Gemeente wegen of passagie-geld op bruggen; hij moet zich tegendie heffingen verzetten. indien zij niet alle gebruikers gelijkelijk treffen.

Ook zijn wij van gevoelen, dat voor eene

Gemeente de deftige, doch sterke en geriefelijke gebouwen te verkiezen zijn boven de zwier- of pronkgebouwen; dat de Burgemeester op dit stuk niet te ver moet wegloopen met sommige hoogdravers die, gelijk de kikvorst van de fabel, altijd naar het zonderlinge haken en niet eens achtslaan op het verband, dat natuurlijk moet bestaan tusschen een gebouw en de plaats waar het wordt opgericht.

Voor het overige, de Burgemeester heeft in al deze en meer andere zaken, slechts een recht van voordracht. Hij heeft zelfs geene bevoegdheid om verordeningen vast te stellen, het ware dan in buitengewone politie gevallen, en dan toch onder zijne verantwoordelijkheid en onder nadere goedkeuring. Hij volstaat met de orders, die hem van de Regering of van wege den Raad gegeven worden op te volgen, ten uitvoer te brengen of te helpen uitvoeren.

Zijn werkkring onder dit opzicht is niet ontbloot van omvang en verscheidenheid; want, hij moet een of twee registers houden, waarin hij alle dienstbrieven, alle vragen en antwoorden kortelijk aantee kent; hij moet zoover het Bestuur er niet mée gemoeid is, alle gedrukte tabellen invullen, die hem door 's Konings Commisaris of door anderen worden toegezonden; hij moet de plaatselijke

verordeningen, in den voorgeschreven vorm, afkondigen; de belastingskohieren executoir verklaren; de officieele bekendmakingen, op de gewone plaats aanplakken, en 's Zondags, bij het uitgaan der kerk, voorlezen aan het verzameld publiek; hij moet den Gemeenteraad zesmaal 's jaars bijeenroepen en voorts zoo dikwerf als een zeker getal leden, of het Collegie, het verlangen; hij moet de belegde Raadsvergaderingen tijdig in de Courant of bij wijze van aanplakking bekend maken; hij moet, in zoover het de taak niet is van het Bestuur, de staten van bevolking opmaken, die van recruteering, van onderwijs, handel en nijverheid, landbouw, gezondheid, veepest en andere statistieke tabellen; welke, naar hare meerdere of mindere nauwkeurigheid, den grondslag der wetten en besluiten schragen of vervalschen. Hij moet, om niet mis te tasten, schriftelijk of liever mondelings raadplegen met 's Konings Commissaris of met de betrekkelijke commiezen der Griffie.

Al besteedt de Burgemeester zijn beste tijd aan het administratief beheer der Gemeente, hij mag daarom de op hem lastende zorg voor de zekerheid en de rust der ingezetenen niet verwaarloozen.

En, om nu eens op te noemen wat wij later omstandiger zullen hervatten, zoo moet

bij verhoeden — en zoo noodig beletten — dat volksverzamelingen, van méér dan tien personen, plaats hebben; dat er gedanst wordt op ongeoorloofde tijd en wijs; dat schichtige paarden los op straat komen; dat bijenkorven aan voetpaden staan; dat dronkaards zich bevinden op den openbaren weg; dat den spot gedreven wordt met de bestaande eerediensten; dat zich vermaakt wordt met onschuldige dieren te martelen; dat windmolens gebouwd worden op den weg; dat stegels te hoog staan of te eng; dat drinkpenningen of huibier afgeperst wordt, op straffe van varen en ketelmuziek; dat mommegezichten of verkleede personen zich publiek vertoonen; dat openbaar gezwommen of gebaad wordt zonder onderbroek; dat vuur gestookt wordt in straten, bij schuren of gebouwen; dat op zekere tijden geld, boter of eieren verzameld wordt door veldwachters, molenaars of anderen; dat mismaakte of vreemdslachtige menschen uitgejouwd of willekeurig weggedreven worden.

De Burgemeester moet, vóór en ná, alle hoeken en uithoeken der Gemeente bezichtigen, het centrum, de kom, de ap- en dependentiën; zich bevragen naar de namen, de bezittingen, geldmiddelen, gewoonten en gebruiken der inwoners; naar de oudheid, de afstamming, de erfopvolging der familiën,

naar hunnen goeden of kwaden naam; hij moet de ontslagen misdadigers bewaken, de gerehabiliteerde deugnieten in het oog houden; hij moet geene vreemde straatslijpers de Gemeente laten binnensluipen, om er ondeugd voort te planten. Hij moet geene paspoorten afgeven vooral aan landverhuizers, dan op grondig bewijs; hij moet de koffiehuzen en de logement-registers inspecteeren; hij moet dadelijk toesnellen, waar vechtpartij of nachtgeruchten plaats hebben; hij moet de niet getolereerde huizen doen sluiten, de loterijen en hazardspelen verbieden; hij moet de ongemuilbante honden doen vangen en afmaken; — en, de op heeter daad betrapt misdadigers moet hij voor den bevoegden Rechter doen brengen.

Hij moet ook voorzien in het spoedig sloopen van gebouwen, die dreigen in te storten; in het wegruimen van hooi- en graanmijten naast de woonhuizen geplaatst; van luifels, duivenhokken, droogtoestellen, mest- of puinhopen, die de passage beletten; van karren, wagens, kijkkasten en andere voorwerpen, waar de voorbijgangers 's nachts tegenaanloopen; hij moet toezien, dat alle gedolven kuilen of grachten dadelijk gevuld worden; dat alle huizen en gebouwen genommerd zijn; dat de ontwortelde boomen omver worden gehaald; dat de klapwakers en nachtwachten

hunne rondes doen; en {dat op de klok geslagen wordt, in geval van brand of overstroming.

Na te hebben voorzien in alles, wat de openbare veiligheid aanbetreft zal de Burgemeester moeten bedacht zijn op de levensmiddelen der ingezetenen, op de gezondheid van menschen en vee, en op de daarmede in verband staande maatregelen.

De levensmiddelen zijn voornamelijk brood, vleesch, en drank.

Ieder Burgemeester moet zorgen, dat het grondwettig gebod van vrij verkeer, in zijne Gemeente, niet gestremd wordt. Immers, wordt de handel, laten wij zeggen de graanhandel, gereglementeerd; wordt hem zijn vrijen loop ontnomen, dan ontstaat gaandeweg botsing tusschen de bezitters, en de verbruikers; de markt wordt alsdan minder, de zolders gaan zich sluiten, de vraag neemt toe, de voorraad wordt heimlijk opgeruimd — en de prijs van het koren verzwaart kunstmatig. — Het is in deze gekunstelde, doch gevaarlijke toestanden dat de Burgemeester, door waarschuwingen en gepaste redeneeringen, de voorbijgaande bezorgdheid der verbruikers moet temperen en de harten der anderen moet opwekken tot ware menschenliefde.

Het brood, dat publiek te koop wordt aangeboden, moet goed gedezemd, duchtig ge-

kneed en van gezond koren gebakken zijn, zonder eenige vermenging van andere bestanddeelen. Het mag vooral niet vervalscht of opgegest zijn met zeep, krijt of andere nadeelige stoffen; het moet zijn gewicht hebben en niet verkocht worden boven den taks van den dag.

Zoo ook mogen de beenhouwers, spekslaegers, paardenslachers, herbergiers en andere slijters van mondbehoefsten, geen bedorven vleesch, schadelijke dranken, rotte visch, stinkend wild of onrijp fruit uitstallen. Want, al deze ongezonde eetwaren moeten, op verzoek van den Burgemeester, in beslag genomen en in den grond begraven worden. De Burgemeester en Wethouders hebben het recht van toezicht over alle eet- en drinkwaren, en zoo noodig de bevoegdheid om, in het belang der openbare gezondheid, de huizen der ingezetenen binnen te treden.

Het is ook plicht van den Burgemeester, alle onbevoegde geneeskundigen, kwakzalvers, horoscopentrekkers, amuletverkoopers, die de lichtgeloovigheid van 't volk op schatting stellen, en de bevoegde geneeskunst, door het verkoopen van gevaarlijke medicamenten, in den weg staan, aan te klagen en te doen vervolgen; te beletten dat andere dan wettig erkende Dokters, Heelmeesters, Apothekers of Kruidkenners geneesmiddelen verkoo-

pen; te verbieden, dat hoegenaamd geene mixturen door Kwakzalvers of zwervende Wonderdokters verkocht of aangeboden worden; te zorgen eindelijk, dat geene toestemmingen tot aankoop van rattenkruit of ander vergift worden afgegeven.

Wanneer zich in eenige naburige plaats gevallen van cholera of van besmettelijke ziekten voordoen, dan is het aan den Burgemeester om te waarschuwen tegen het gevaar, dat in het bezoeken dier plaats kan gelegen liggen. Mocht de gevreesde ziekte dan toch zijne Gemeente bereiken, dan moet hij, van haar eerste verschijnen af, berichten aan 's Konings Commissaris en aan het geneeskundig Staattoezicht; hij moet, zonder juist de vrees of de verbeelding der ingezetenen aan te doen, hun de komst der ziekte bekend maken; hij moet hen aansporen om ze moedig onder de oogen te zien en ze door tijdige maatregelen te concentreeren of te beteugelen; hij moet zich bespreken met de Raadsleden, om het eens te worden over de voorloopig te verleenen hulp en de eerste noodzakelijke uitgaven; hij moet deze Heeren in overweging geven, hoe de beteugeling der ziekte niet weinig van de eerste maatregelen kan afhangen; hij moet zich alsdan begeven ter plaatse van de ramp, waar hij dadelijk de gezonden afzondert van de lijders, en

niemand toelaat, die niet tot de verpleging of tot het verleenen van hulp geroepen is; hij moet vervolgens de aandacht der gezonden bijzonder vestigen op de voorwerpen, waarmede de lijdens in aanraking zijn geweest, en voorts, op de vuile stoffen waarvan deze zich ontlasten; hij moet doen opmerken, hoe dit vuil, door de lucht of langs onderaardsche wegen, het water der drinkputten kan besmetten, en hoe noodzakelijk het mitsdien is, dat dit vuil, door kalk of anderszins onschadelijk worde gemaakt; hij moet, in overleg met de Herders der Gemeente, zorgen dat niet voor ieder sterfgeval de klokken geluid worden.

De Burgemeester behoort zich aanhoudend voor den geest te stellen, dat de volksgezondheid niet beter bevorderd kan worden, dan door openbare reinheid en zindelijkheid. Daarom zal hij verordeningen in het leven roepen, waarbij de ingezetenen verplicht worden de sekreten te vegen, 's nachts ten minste eenmaal per jaar; de woonhuizen te witten, tweemaal 's jaars; de straten te keren en te schrobben, elk voor zijne deur, eens in de week; alle vuile poelen te vullen, zoodra mogelijk; alle natuurlijke behoeften te bevredigen waar het behoort, dadelijk na de afkondiging.

In geval van épizeotie of veepest, heeft

de Burgemeester nagenoeg dezelfde verplichtingen te volbrengen, die in tijden van epidemie op hem rusten. Bericht aan 's Konings Commissaris; overleg met den Raad, spoedige hulp; afzondering; onschadelijkmaking der smetstof..... Hij heeft bovendien met den Raad te overleggen, dat de runderen gebrand worden, met een bijzonder merk, op de horens, en bij mangel aan horens op de ooren; — de ongebrande laat hij de Gemeente niet binnen!!

Wanneer in de Gemeente knookbranderijen, bloedkokerijen, huidenzouterijen of andere stankverwekkende fabrieken aanwezig zijn, dan moet de Burgemeester, als hoofd der openbare gezondheids-politie, naarstig toezien; en, naar bevinding van zaken, de op het stuk bestaande verordeningen toepassen; opdat het leven der ingezetenen en de groei der planten niet lijden onder de verstikkende dampen, die uit sommige fornuizen opstijgen. — Hij moet opletten of ook soms stoommachinen, zonder vergunning, aan 't rooken gaan.

Hij moet ook niet gedoogen, dat pis of ander vuiligheid uit de vensters op straat geschud wordt; dat krengeu of drekuitvaagsel geloosd of nedergestort worden op publieke pleinen; dat bewoners van huizen, in de kom der Gemeente gelegen, mest- stilstaand of ander

stinkend water ophouden; dat de voetgangers zich zeer doen aan gebroken glazen en flesschen, die den weg bedekken; dat ontgravingen of valdeuren 's avonds openliggen zonder verlichting; dat vensterblinden, zonder houtvasten, gedurig op- en toe- en de voorbijgangers langs de ooren slaan; dat overhangende dakgoten het water op de stoepen of op de reizigers nederstorten;

Hij moet ook zorg dragen, dat de openbare bronnen en pompen, waaraan de inwoners het drinkwater halen, gangbaar en goed onderhouden zijn; dat de putten schoongemaakt, gebaggerd of verdiept worden; dat de zwengelputten voorzien zijn van stevige windassen, ketens en touwen, om het water op te winden; dat de putjes, staande met den beganen grond gelijk, omgeven zijn van staketsels, om alle ongelukken te voorkomen; en dat de beestenmarkt, op zijn tijd, geharkt en geveegd wordt.

Hij moet verhinderen, dat de inwoners beer, schotelwater of andere vette waters op de publieke straat laten uitloopen; dat zij tuingewassen, koolstronken, rotte knollen en dergelijken, over den muur op den weg werpen; dat zij het water in vijvers en grachten, dienende tot huiselijk gebruik of tot het drenken van vee, bederven door er wollen stoffen, schapenvachten, huiden of met bloed doortrokken

voorwerpen in te wasschen; dat zij de noodzakelijke drenkpoelen laten uitdroogen, bij gemis van lommer, of laten aanslijken, door loof en afval, van boomen, of laten besmetten door toevloeiing van water uit mestvaalten, stegen, sloppen, stallen en voorplaatzen.

De Burgemeester moet trachten te bevorderen, dat de jonge honden gebrand worden. Hij moet niet toelaten, dat menschen, die van een dolle hond gebeten zijn, tusschen vederen bedden verstikt worden. Zijn die menschen arm, dan moet hij den Dokter laten ontbieden, om de wonde, met het schroeiijzer, in te branden. Hij moet ook niet toegeven, dat zinneloozen gesperd of opgesloten worden, ten ware dat zij zich gevaarlijk toonden, in welk geval hij ze zachtjes zal binden en opsluiten tot anders over hen zal zijn beschikt. Hij moet acht geven, dat de menschen, die van vallende ziekte of anderszins schijndood liggen, niet begraven worden vóór zich blijk-bare kenteekenen van overlijden vertoonen; hij moet vergen dat de begrafenis niet geschiede, zonder toestemming zijnerzijds, en in 't algemeen, dat geene begravingen plaats hebben in kerken of tempels of binnenshuis.

Wat de drenkelingen betreft, men zal ze dadelijk geheel uit het water halen en niet met de voeten daarin laten; de verhangenen zal men onmiddelijk de koord gansch doorsnijden,

en de van stiklucht of van bliksem getroffenen zal men voorloopig hulp bieden, tot de Dokter komt.

De Burgemeester moet ook de moddersloten rondom de gewaarde erven en langs de wegen doen reinigen, of liever, hij moet, in overleg met de Wethouders, de buurtwegen zoo inrichten, dat geene sloten noodig zijn.

Hij moet zorgen, dat aan kinderen van arme ouders gratis de pokken worden ingeënt; zorgen dat, zonder die inënting, geene kinderen in scholen opgenomen worden, en acht slaan, of zich soms bij eene koe natuurlijke pokken aan den uier vertoonen.

Hij moet, bij het graven en bouwen van waterputten, ernstig toezien en niet lichtvaardig berusten op de snoeverijen van den aannemer, die er wel eens zijn leven bij inschiet.

Hij moet, om ongelukken te voorkomen, niet dulden dat bij feesten, huwelijken, of ter gelegenheid van het nieuwe jaar, vuurwapenen gelost worden, of dat schutters, wanneer zij stormen of naar den vogel of naar de schijf schieten, zich zelve treffen.

Hij moet achtgeven op de pokken der schapen, den kolder der paarden, de opzwellings der runderen, de pips der kippen, de verkoop van gezond vee, de afmaking en de indelving van kranke beesten.

Hij heeft eindelijk speciaal toe te zien, dat

het jachtveld in volkomen staat is; dat geene vossen, wezels of andere jachtdieven zich publiek op straat vermaken; en dat alle beken en waterlossingen geregeld hunnen loop gaan.

Wij hebben een Burgemeester gekend, die al deze regels en voorschriften stiptelijk en met het beste gevolg beoefende.

Hij had de vossen, bunzings en wezels, door toekenning van premiën, langzamerhand verdelgd; hij had het ongedierte verjaagd; hij had de kraaien- musschen- en rupsennesten uitgerooid, en veel andere kwade nesten vernesteld.

Hij had de beken en rivieren, allengs van modder aangeslijkt, laten baggeren, de waterleidingen laten verbreden en overwelfen, de moerassen, welker uitwasemingen kwade koortsen veroorzaakten, laten droogleggen; hij had de springbronnen en de aanliggende riolen, van gras en ruit laten zuiveren; het ou le kerkhof, te klein om de aanwassende bevolking te ontvangen, verplaatst naar eene hoogte, — die hij met accasia's en treurwilgen had laten beplanten.

Hij had parken en wandelplaatsen aangelegd om de ingezetenen, door overschaduwing, tegen de heete zonnestrallen te vrijwaren.

Hij had de stegen en sloppen in breede rechtlignige doorgangen herschapen, en de stoepen belegd met macadam en asphalt. Hij

had de voornaamste straten, leidende naar het Gemeentehuis, de kerken, de scholen, het spoor, laten opbreken en op nieuw plaveien, met steentjes, zoodanig in portland-ciment gestoken, dat de smalle wielen der karren en de voeten van dieren en menschen er niets tegen vermochten.

Hij had de zeden en de maatschappelijke houding der mindere klassen, geleidelijk onderworpen aan die der beschaafdere staden. Hij had de bezitters of gebruikers van tuinen, van stallen, pak- en werkhuzen langzaam bewogen, om geene koolstronken, beer, afval van glas, potten en dergelijken, op straat te loozen.

Hij gaf zijne geadministreerden in overweging om de woonhuizen te doen uitzien naar het zuiden; om de vensters te vergrooten; om de zolders te bevloeren met plavuizen; om de muren te witten met kalk; om de slaapkamers te verfrisschen met nieuwe lucht; om de mestvaalten te verwijderen van de huizen; om de poelen te vullen of te zuiveren; om in de honds-dagen geen koude of zure dranken te drinken; zich ten allen tijde te wachten voor tocht en voor natte voeten.

Hij wist de onnoozelen, die zich verhingten, en de onbedachten, die in het water vielen, door allerlei middeltjes tot het leven te roepen. Hij deed de wonde van de door dolle of verdachte honden gebeten, op staande voet en

in zijne tegenwoordigheid uitbranden. Hij deed het vlas en de hennep wateren ver van de woonhuizen; de van smettende ziekten gestorven dieren diep in den grond steken; en het hard rijden op de publieke straat streng verbieden.

Hij wist de arme kleinen gratis te doen vaccineren; de idioten, zonder hen te krenken, in een verbeteringshuis te plaatsen; en de zwerende zinneloozen ambtshalve, of op verzoek der nabestaanden, of van het publiek ministerie, naar een krankzinnigen gesticht over te brengen.

Hij verbood regelmatig den verkoop van onrijp ooft; van bedorven vleesch en visch; van schadelijke wijnen en van garstig bier. Hij kwam met de hospicen overeen omtrent de behandeling van personen, die onder eene kar, of anderszins, arm of been gebroken hadden, of die, plotseling ziek gevallen, de middelen misten om zich te doen genezen. Hij zelf had altijd een kleine voorraad van medicamenten, alsmede eenige lancetten, naalden en tangetjes om voorloopig te dienen in tijd van nood.

Het is te dezer plaatse dat wij aanstippen, hoe de bijzondere toestand van elke Gemeente den Burgemeester ook bijzondere verplichtingen oplegt.

Zoo zal, bij voorbeeld, eene Gemeente die

aan het buitenland grenst, den Burgemeester verplichten om aanhoudend te waken, dat de grenspalen niet geschonden of verlegd worden; dat geene gewapende smokkelaars zich in zijne Gemeente ophouden; en dat de internationale gewoonten en gebruiken, van Gemeente tot Gemeente, blijven in haar geheel.

Is de Gemeente aan een meer of stilstaand water gelegen, welks uitdampingen de lucht bederven en zware ziekten berokkenen aan menschen en vee, dan zal hij, met voorbehoud van het recht van drenken en grazen, de drooglegging van dit meer in de hand werken.

Is de Gemeente langs eene bevaarbare rivier of langs een kanaal gelegen, dan zal hij, bij wijze van aanplakking of anderszins, de aandacht zijner geadministreerden bijzonder vestigen op het algemeen karakter dezer waters en op de verplichting, die de wet de oeverlanden oplegt, om de lijn- of jaagpaden vrij te laten. Hij zal de ingezetenen vermanen:

Om de oevers en dijken niet te beschadigen of er, zelfs bij wijze van beleening, grond, kiezel, hout of twijghout af te nemen; om de beplantingen niet in- of af te snijden; om de wortels of tronken van boomen niet nit te rotten; om de aanslibbing van kleigrond, zand of kiezel niet te verhinderen; om de beesten niet te weiden op de lijnpaden, taluds of zijpaden; om deze paden niet te be-

rijden met karren of rijtuigen; om niet onvoorwaardelijk in die waters te visschen; dan met den hengel; om er geen vee in te drenken of vlas in te wateren; om er niet door te waden of openingen in te snijden; om er het gras en riet niet uit te maaien; om niet op den boord te liggen slapen.

Is de Gemeente bespoeld door eene niet vloedbare rivier of door eene beek, dan moet de Burgemeester de molenaars en oeverbezitters doen opmerken, dat het water niet hun eigendom is, maar dat zij het gaandeweg kunnen gebruiken zonder het te behouden; dat zij bij gevolg het peil niet boven de maat mogen stellen of het water, door insnijding, doen overvloeien; dat zij de doorwadingen niet mogen beletten of aandiepen; dat zij de watersprongen grebben of riolen die er in- of uitvlieten, niet door artsenij mogen vergiftigen; dat zij den natuurlijken loop van het water niet mogen stremmen; dat zij zich niet mogen verzetten tegen de vanouds, op hen rustende verplichting, om de bedding te zuiveren van aanslijking, biezen en onkruiden, die haar ophoogen of verleggen.

Ook moet de Burgemeester, zoo veel van hem afhangt, de oeverbezitters het vischrecht verzekeren, mits zij voorzien zijn van behoorlijke akten, en zulks in vergoeding van

het driefvondig ongemak van zuivering, overstroming en passagie, dat op hen drukt. —

De bewateringen van hooi- en weilanden, waar het belang en de welvaart van uitgestrekte heidestrecken innig mée gemoeid zijn, zullen een voorwerp moeten uitmaken van des Burgemeesters aanhoudende zorg en diepe studiën.

Overigens heeft de Burgemeester zich te gedragen aan zekere algemeene verplichtingen, die, schoon niet op hem alleen, dan toch op hem rusten; als:

Dat de voerlieden eene plaat op hun voertuig moeten hebben, met aanwijzing van naam, woonplaats en huisnummer.

Dat de Gemeenteraad de jacht verpacht in bosschen en andere Gemeente bezittingen, alsmede het recht van visschen in hare waters.

Dat het klokkenspel, het uurwerk, de pompen, fonteinen en zwengelpuiten, de lantaarnen, straten en pleinen; de brandspuiten en toebehoor; de kas en de wapenen der schutterij, de vaan van de harmonie; de muren, daken en torens van kerken; het raadhuis, de school- en Gemeentegebouwen; de kerkhoven, de pastoreele woningen en kapelanijen; de bruggen, dijken en waterleidingen; de veeren, overvaarten, steen- en aardewegen, in goeden staat en behoorlijk onderhouden zijn, zoo als dit in het belang van den dienst behoort.

Dat de leden van den Raad, in hun alvermogen en begeerlijke zelfregeling, niet aan het duizelen gaan, of te ver gaan, of — wat erger is, — in het geheel niet gaan; dat zij niet zoodanige stellingen innemen dat de gewapende macht der kiezers de slagliniën met geweld zou moeten doorbreken.

Dat geene ladders aan de huizen, en geene ploegkouteren in het veld, ten gerieve van de kwaaddoeners 's nachts blijven liggen; dat bij het bouwen van huizen of het repareeren van daken de voorbijgangers gewaarschuwd worden, door eenen ver uithangenden stroowisch of door een ander sein; dat de ovens en schoorsteenen bijtijds hersteld en geveegd worden; dat geene kalk- pannen- potten- of tichelovens bij huizen of bosschen aangestookt worden; dat geene zwavelstokjes worden meêgedragen in schuren, stallen en bergplaatsen; dat geene pijpen gerookt worden zonder dop; dat geene koren- hooi- hout- of turfmijten te dicht aan den weg of bij de woningen staan; dat geene kolenstapels in brand raken; dat geene daken gedekt worden met stroo of riet; dat men voorzichtig zij bij het branden van varkens, van veen en heidegronden.

Dat de Zondagswet geëerbiedigd wordt; en dat zij, die door de kiezers geroepen zijn om de Gemeente volgens de wet en volgens

hunnen eed te regeeren niet bluffen op hunne overmacht, op hunne aanvoerders of op hunne vrienden van buiten, om tegen recht en billijkheid in, naar eigen zin te handelen.

Dat in geval van overstroming, ijsbreuk of sterken aanwas van water, de rivieren onderzocht worden; dat de vlottende voorwerpen opgehaald en alle waterkeerende hinderpalen weggenomen worden; dat de schepen, schuiten, wasch- bad- en zwemiurichtingen in havens, dokken of vlakke toegangen gelegen, goed aangebonden en gesjord zijn; dat de sluizen opgetrokken en de ijsschollen losgehakt worden, die zich aan bruggen, molens of elders hebben vastgezet.

Dat de ingezetenen bijeen- en de schippers opgeroepen worden naar de bedreigde punten, om uit de verlaten huizen have en goed te redden en in verzekerde bewaring te brengen, en dat de geleden schaden en verliezen dadelijk begroot worden.

Dat, tot voorkoming van ongevallen, de mijnen, veenderijen, steen- mergel- zand- en kiezelgroeven behoorlijk gereglementeerd zijn.

Dat koe- en schaapherders, kippen, duiven of jachthonden, de veldgewassen niet beschadigen

Dat de molenaars niet, ter stuiks, het koren omwisselen; het meel vervalschen; te veel molchteren, of zich bedienen van ongelijke maten en gewichten.

Dat geen landbouwer gevankelijk worde weggebracht, vóór hij orde heeft gesteld in de verzorging van zijn vee.

Dat de varende have van een akkerman, dat is, alles wat tot zijn akkerbedrijf behoort, niet verbeurd wordt verklaard wegens wanbetaling van gemeentelasten.

Dat knechten, meiden, huis- en stalbedienden streng gehouden worden aan de miededcontracten, en dat hun het bedongen loon niet achterhouden wordt.

Dat de oude gewoonten en gebruiken, of de nadere reglementen, nopens het aanvliegen en afdoen van bijenzwermen, behoorlijk opgevolgd worden, alsmede die op het stuk der duiventillen.

Ook is het zaak voor den Burgemeester de vrijheid van landbouw, als onafscheidelijk van de vrijheid van handel, te beschermen. Hij moet het bekrompen oordeel tegenspreken van hen, die beweren, dat alle nieuwe akkergereedschappen, mestsoorten en gewassen, geweerd moeten worden; van hen, die aan het beginsel »Vader en Grootvader deden het zoo» vasthouden; van hen, die het denkbeeld aankleven, als zoude de bespoedigde middelen van vervoer nadeelig terugwerken op de voortbrengselen van den akker; van hen eindelijk, die zich voorstellen, dat de schuur de hoofdzaak en de stal de bijzaak is.—

Hij moet hun doen begrijpen hoe de grond, dien zij bebouwen, en de geheele landstreek rijker wordt, telkens wanneer de veestapel vermeerdert of verbetert; hoe de voederge-
wassen, als hooi, klaver, serradel, eetwor-
telen, tot die vermeerdering en verbetering
bijdragen, de meststoffen vermenigvuldigen en
het product vermeerderen.

Hij moet niet gedoogen, dat levende of ook
dorre hagen uitgeworpen, of de palen der
landerijen verlegd worden; dat de omheinde
erven onvrij gemaakt worden, en dat de wei-
en bouwlanden begaan of bereden worden,
wanneer de weg of het zijpad genoegzaam
bruikbaar is.

Hij moet, met betrekking tot de stoppel-
velden, het arenlezen, het stekelbarken, het
loofschrappen, het heilappen, het grazen, het
eikelrapen en dergelijke meer, het gemeen
recht of de plaatselijke gebruiken, die dit
recht wijzigen, handhaven.

Hij moet evenzoo de erfdienstbaarheid van
beukeikels te rapen en nooten te plukken in
de bosschen der Gemeente, doen eerbiedigen;
alsmede de faculteit om er gras, mos, brem
en dor hout weg te nemen, zonder dat eene
speciale vergunning daartoe noodig is.

Ook zijn wij van gevoelen, dat wanneer
de inwoners gehecht mochten wezen aan ge-
bruiken die verkeerd, nadeelig of verouderd

zijn, de Burgemeester niet mag talmen, om die gebruiken — den Raad gehoord — op eenmaal den bodem in te slaan.

De Burgemeester moet er bijzonder grootsch op wezen aan zijne Gemeente een goed stel wegen te verschaffen. Daarom zal hij, in overleg met den Raad, en na voorafgaande informatie de commode en incommode, de overtollige veldwegen opheffen. Vervolgens zal hij, zonder acht te slaan op den sleep van bezwaren, waarmede goede ondernemingen te worstelen hebben, de overige buurtwegen één voor één bestudeeren: de richting, den bodem, de gelijkmaking, de oorden, waar het water vandaan komt en waar het heen moet. Hij zal bijzonder indachtig zijn, dat dit laatste een eerst vereischte is, en dat een kunstweg, hoe ook gerond, begrint, bekiezeld, hoe breed ook gelegen, dan eerst deugdelijk kan zijn, wanneer het invallend water er spoedig van afloopt. Voorts zal de Burgemeester zorg dragen, dat al zijnegemeentewegen zich verbinden met rijks- of provincialewegen; of met wegen van andere Gemeenten, leidende naar de hoofdplaats van het Rijk, de Provincie, het Kanton — naar het spoor, naar een veer of naar het buitenland.

Steenen- en houten bruggen, behoorlijk van ijzeren leuningën voorzien, vonders, bruggetjes en waadbare doorgangen, zullen de verschillende afdeelingen onderling en aan

de kom der Gemeente verbinden en alzoo het gansch wegnnet vormen.

Gelijk de vaarten of kanalen, de rijks- en spoorwegen — terwijl zij de verplaatsing van reizigers, geld en goederen bespoedigen — eene weldaad zijn voor het Rijk; zoo zijn de provinciale-, de buurt- en gemeentewegen eene weldaad voor de Provincie en voor de Gemeenten.

Immers, waar zou het heen, indien wij thans nog, gelijk in den goeden ouden tijd, ons zelve en onze goederen moesten wegslepen langs diep verzonken wegen? Hoe zou men het vee, hoe de voortbrengselen van den akker kunnen veruilen tegen geld, tegen manufactuur- of andere waren? Hoe zou men de oude afgesleten paarden en de bejaarde ossen kunnen gebruiken in sporen, die naven? Hoe zou men 's winters de trekdieren aan den arbeid en aan het eten houden? Hoe zou men langs bodemlooze wegen de landbouw-producten naar de markt, naar het station of ter inscheping voeren; hoe de bouwsteenen, de mergel- en tichelsteenen, het timmer- en brandhout? Hoe zou men den noodigen voorraad opdoen van steenkolen? — Zouden de werklieden, de mijnwerkers, de houtzagers, de brikkenbakkers, de steen- en mergelbrekers, de schuurdorschers, de landbouwers,..... niet allen lijden onder een gedwongen rusttijd, die in de onbruikbare we-

gen gelegen ligt? — Kunnen de kinderen wel schoolgaan, de jeugdigen naar de fabriek, de vrouwen naar de kerk, de oude lieden naar het raadhuis, de verbruikers naar de markt?

Wanneer de buurtwegen nieuw aangelegd en de handwijzers op de kruisingen geplaatst zijn, dan zal de Burgemeester, in overleg met de Wethouders, voor de bruikbaarheid en voortdurende instandhouding zorgen. — Hij houdt daarbij in 't oog, dat de wegen gemaakt en onderhouden kunnen worden niet zoo zeer met woorden en met subsidiën, dan wel met arbeid en goeden wil van de ingezetenen. — Velen haken naar goede wegen, maar weinigen wenschen zich te vermoeien aan een werk, waar allen van genieten. — Wat zij samenderhand goedmaken, dat zullen ze (ter sluiks) bederven afzonderlijk. Zoo zal de een op de wegen planten, de ander zal er van verre aan knagen, een derde zal het vlotwater opvangen..... Allen zijn bedacht, om de wegen naar goevinden te gebruiken, en om ze te laten herstellen, op de minste kosten, met den arbeid van anderen, liefst met het zweet der mindere klassen. — Dit kan, dit mag niet. Daarom zal de Burgemeester, in overleg met den Raad, het daarheen leiden, dat het verouderde stelsel van hand- en spandiensten, hetwelk zoo veel kwaad bloed zet en waar elk tegen opziet, afgeschaft en vervangen worde

door eene geringe wegenbelasting, te heffen bij wijze van omslag. (*)

Ook zou de Burgemeester, bij de Gewestelijke vertegenwoordiging, op een krachtig gecentraliseerd en goed bezoldigd wegenschouw-personeel kunnen aandringen. Hij zou, des noods, als plaatselijke Commissie, gratis de werkzaamheden kunnen leiden, de klachten ontvangen en de menigte troosten of terechtwijzen. — Want, hoe men het ook schikt, hij is de eigenlijke man, hij de ploegbaas waar alles op rust.

Zóó begrijpen wij den stoffelijken werkring van den Burgemeester. — Maar, de zorg voor personen moet hem niet minder aan het hart liggen, dan die voor zaken. — Alles wat betrekking heeft tot Godsdienst en zedeleer, tot Staat- en landhuishoudkunde, tot beschaving en veredeling, behoort ook in den reij zijner heiligste plichten.

(*) Zie over hand- en spandiensten, een belangrijk opstel in de Volksvriend, 3 Maart 1866. — Wat het belastingstelsel in natura bederft is het kiesstelsel. Dit laatste speelt in vele zaken valsch, en waar op eenig gebied iets bevreemdends voorvalt, daar is de stembus niet zelden ermée gemoeid.

PLICHTEN JEGENS DE INGEZETENEN.

Ja, wij vermanen den Burgemeester uit geheel ons hart, uit al onze krachten, om onder zijne dringendste plichten te rangschikken de huiselijke orde, de verstandelijke vatbaarheid, de zedelijke verbetering der ingezetenen.

Welk een verheven, welk een voortdurend onderwerp zijner bemoeienissen!

Zoo zal de Burgemeester bedacht wezen om overal, waar het te pas komt, de stellingen tegen te spreken van hen, die, ontevreden over hun lot, meer gelijkheid, dat is, eene gewronge schikking in de maatschappij wenschen. Hij zal hun doen begrijpen wat eigenlijk geluk is, en wat ongeluk; wat armoede, en wat rijkdom. Hij zal hun het betoog leveren, dat geluk niets anders is als tevredenheid, en dat ongeluk het tegendeel is van geluk; dat armoede een gebrek is aan voortbrenging, en dat rijkdom niets anders is als louter besparing. Immers, wat zijn de rijkdommen der rijken, en waar komen ze vandaan? Zijn het niet schatten, door hen

zelve of door hunne voorzaten opgespaard? Zouden de rijken wel rijk zijn, indien zij, gelijk het maar al te veel gebeurt, de rent en het kapitaal, de winst en het verdiende loon van elken dag, hadden verteerd telkens den anderen ochtend?

Evenzoo dient de Burgemeester den dunk te wederleggen van hen die, voorwendende dat hier te veel menschen zijn, naar America willen uitwijken, met het vooruitzicht van dáár een beter omkomen te vinden. Hij moet hen doen inzien de gevaren aan zoo groot eene reis verbonden; hun doen opmerken, dat wij er verre van af zijn, dat hier menschen te veel zouden inwonen; hun doen verstaan, dat dan eerst overbevolking kan wezen, wanneer de grond te weinig voortbrengt, om allen aan het eten te houden; — dat het gevolgelyk zaak is, niet van uit te wijken, maar van te blijven en méér voort te brengen; niet van te doen zooals Vader en Grootvader deden, maar van met den tijd en de kunst mée te gaan; dat het maar zaak is, met dezelfde kosten, door verstandig overleg, door eenvoudiger bewerking, of door middel van machines, méér voortbrengselen, en bijgevolg, méér rijkdom te scheppen. Hij moet huu voorhouden hoe het goed of slecht omkomen heelemaal afhangt van de menschen zelve, van hunnen ijver of van hunne traag-

heid, van hunne kunde of van hunne onkunde, van hunne spaarzaamheid of van hunne verkwistingen. — En om deze beschouwingen meer vatbaar te maken zal hij in de buurt eenige huisgezinnen opnoemen die, enkel door hunne tien vingers een zeer goed bestaan hebben, ja zelfs welvarend zijn; terwijl andere gezinnen gebrek lijden, niettegenstaande zij een eigen huis en tuin, en soms nog wat akker bezitten. Hij moet hen eindelijk vermanen dat zij, zoo wel hier als in America, maar bijtijds aan de toekomst moeten denken en niet roekeloos hopen op bedeeing of onderstand; want, zoo waar het is, dat niemand van honger moet sterven, zoo waar is het ook, dat niemand bedeeing kan vorderen of daarop recht heeft.

Wij zeiden dat rijkdom besparing is. Bijgevolg zal de Burgemeester den burgerman, den handwerker, het dienstvolk van beider kunne, onderrichten niet juist om rijk te worden, maar om zich te bevrijden tegen armoede. Hij zal hun den weg wijzen naar de spaarbank of naar een solvabel Notaris. Dáár moeten zij hunne bespaarde penningen brengen; dáár hun verdiend loon; dáár het overschot van elke week. — Woekeraars, kasteleins in de lucht, zwendelaars van allerlei aard, zijn op de been om den armen duivel van zijn geld af te helpen. Zij halen hem

in, zij zien hem in de beurs — en zijne bespaarde duiten komen nimmermeer terug. — De spaarbanken daarentegen, even als de hulpbanken en de banken van leening, zijn instellingen van openbaar nut, door de wet geregeld, tot voorkoming van armoede. Dáár vindt de spaarzame werkman alle mogelijke garantie; kosteloos beheer, gemakkelijke toegang, eenvoudige voorwaarden, zekerheid der plaatsing, langzame opeenhooping van bespaard geld. Dáár vindt hij geredelijke terugbetaling wanneer hij verkiest, en wat méér is, hij vindt dáár, in den persoon van den Staat of van de Gemeente. een schuldenaar, die altijd rijk, altijd solvabel is. Wanneer het geld van den bespaarder op de bank is geplaatst, dan heeft hij geen woekeraar te vreezen, en hij heeft ook niet bang te zijn, dat het hem gestolen of afgeleend wordt. Hij zal dan ook niet op het denkbeeld komen, om het te gaan verkwanselen, of het te wagen aan kaart- of dobbelspel, dat al licht zou gebeuren, als hij het maar zoo op de hand had. Hij alleen weet hoeveel hij heeft uitstaan en waar hij het heeft gezet. — Wil hij in 't huwelijk treden, wil hij zijne oude moeder ondersteunen, wil hij meubelen hebben, kleeding of gereedschappen; wil hij eene koe, een os of een paard; wil hij een stukje grond koopen; wil hij de successie-rechten betalen van eene na-

latenschap; wil hij zich in een handel zetten, of kiest hij een huis te bouwen; hij is ermée klaar, hij heeft de middelen in portefeuille, en de portefeuille in den zak.

De Burgemeester zou ook de spaarzame werklieden kunnen aansporen, om zich onderling te behelpen, bij wijze van inleg, zooals dit pleegt te geschieden in fabrieksplaatsen. Gewis, zij die van eene geringe daghuur, met vrouw en kinderen, moeten omspringen, zullen niet geredelijk tot maandelijksche bijdragen, hoe gering ook, besluiten; te meer omdat zij de manier, den gang en het resultaat van dergelijke berekeningen niet vatten. Dit moet echter den Burgemeester niet terughouden, om ten minste het eenlopend werkvolk tot soortgelijke assurantiën over te halen.

Hij zou ook de nijverige arbeiders kunnen aantoonen, hoe zij hunne op zich zelf staande krachten, zonder in het minst afbreuk te doen aan de genoegens van den gemeenen haard, zouden kunnen vereenigen, zich opwekken, zich ineensmelten, zich aanroepen zich uitdagen, de levensmiddelen samen koopen; om, zoo doende, arbeid, tijd en geld, uit te sparen, drie zaken, die den werkman noodzakelijk zijn, en waarvan hij geen houw, geen minuut, geen dubbeltje mag verliezen.

Zoo zouden de vrouwen van elke wijk of

buurt, zich kunnen verstaan nopens het te houden opzicht over de kinderen; het beurte-
lings drijven der koeien naar den griend;
het waken in geval van geboorte, ziekte of
sterfte. Zij zouden zich kunnen eens worden
nopens het bekelen van vlas; het hennep-
braken, de wasch; het verstel van tafellakens,
servetten, onderbroeken, bedde- en kindergoed,
mutsen, onder- en bovenkleederen; nopens
het ter markt in- of verkoopen van boter,
eieren, groenten; het onderling leenen van
zout, gebrande koffie, takkebossen en der-
gelijke benoedigheden.

Van hunnen kant zouden de mannen zich
verstaan omtrent de werkzaamheden in fa-
brieken en in het open veld; de dagloonen,
de uren van arbeid; de staking van werk;
het ompsitten der tuinen; de bakkenij der
knollen, betteraven en aardappelen, dienende
tot onderhoud van menschen en dieren; het
inoogsten van hooi en graan; de inzet der
mijten; den hak, het zagen en het uitmeten
van hout; de ontginning van gronden, de
begreppeling en drainage; de uitdelving
van kiezel, mergel, turf, steenkolen, ijzer-
erts..... Zij zouden zich verstaan nopens de
betalingen van huishuur; de afdoening van
ondernemingen; het hervatten van verlaten
werken; nopens de tijdelijke schuil- en
wijkplaatsen in geval van brand of over-

streaming; de voorschotten van dagloon; de betaling van belastingen; den aankoop van gereedschappen en van versterkende dranken; de voorloopige hulp, in geval van zware ziekten, plotselijke ongevallen, overlijden van vader of moeder, gedwongen staking van arbeid, buitengewone voorvallen van roof, verwoesting, hagel en oorlog.

De Burgemeester zou een zijner dringende plichten en de toekomst der Gemeente te kort doen, indien hij den voortgang en de uitbreiding van het onderwijs, de zedelijke en verstandelijke ontwikkeling zijner geadministreerden niet bestendig in de hand werkte. Immers, waar ligt, in de gemeenten, de oorzaak van bijna alle zedelijke kwalen, van zooveel dronkenschap en onbeschaamdheid; de oorzaak van zooveel twist en tweedracht, van zooveel afgunst en onzin? — Waaraan is het toe te schrijven dat geburen zich het brood niet gunnen, waarvoor zij bidden; waaraan, dat zij uit den vreemde betrekken wat in de buurt even zoo goed te krijgen is? — (*) Waar ligt de kiem, waar het voedsel van zooveel armoede

(*) De wangunst is een kanker, die aan de minder beschaafde Gemeenten knaagt — te verderfelijker, doordien hij en de zedelijke en de stoffelijke belangen te gelijk aandoet.

en ellende, van zooveel rampen en tegenspoeden, van zooveel haat die nooit uitgroeit? Is het niet het gebrek aan beschaving, aan zedelijke opvoeding, aan practisch onderwijs? — Trof men ooit een dronkaard aan met soliede kennissen, een nijdiger met gezond oordeel? kwam men ooit bedelaars tegen, die goed lezen konden en schrijven?

Hoe meer, hoe degelijker, hoe practischer kennis, zoo meer, zoo degelijker, zoo practischer arbeid. — Het eenvoudigste huiswerk zal beter en korter verricht worden door eene verstandige vrouw, dan door eene niet ontwikkelde werkster.

Daarom zal de Burgemeester het met den Raad daarheen leiden, dat een zeker getal scholen worden opgericht, als daar zijn: ambachtsscholen voor industrieel onderwijs; arbeidsscholen voor weezen en vondelingen; bewaarscholen voor kleine kinderen; herhalingscholen voor jongelingen; avondscholen voor bejaarden; handwerksscholen voor meisjes; chemische-scholen voor jonge personen; bijzondere scholen voor andersdenkenden; afzonderlijke scholen voor blinden, doofstommen en idioten; muziekscholen voor allemaal. — Hij zal, bijaldien hij geen lid der plaatselijke Commissie is, het schooltoezicht gratis overnemen van hen, die daarvoor betaald zijn; hij zal de scholen niet tweemaal,

maar ten minste zesmaal 's jaars bezoeken; hij zal zich van de Onderwijzers de verlangde inlichtingen doen geven, over het getal leerlingen, den staat van het onderwijs en van het geldelijk beheer; hij brengt daaromtrent, in overleg met de Wethouders, verslag uit aan den Raad. Hij moet de leerlingen ondervragen omtrent punten, die met hunne lessen in verband staan; hij moet hen aanwakkeren tot vlijt en plichtsbetrachting, en hun, in 't algemeen alzulke goede raad, met verstand, aandragen, als elk, in 't bijzonder, noodig heeft. — Ook zal hij in het leven trachten te roepen eenige lees-cabinetten en leesbibliotheken, waar de jongelingen 's Zondags na den Godsdienst, zich kunnen terugtrekken, zich warmen en zich oefenen, elk volgens zijne behoefte en naar den graad zijner verstandelijke vatbaarheid.

Wij snoeven niet van groote dingen; wij vragen niet het onmogelijke. Wij weten dat 's menschen ondernemingen, dat alle aard-sche zaken, doorspekt zijn van goed en van kwaad, van vreugde en van verdriet; en dat om iets nuttigs, ja ook het geringste goed werk tot stand te brengen veel geduld, vernuft en krachtsinspanning noodig is. — Doch laten wij niet ophouden te zeggen, het is de plicht, de schuldigheid van den Burgemeester — als Christen, als man der

Gemeente— om dagelijks en zelfs des nachts gestadig werkzaam te zijn, te peuzen, te droomen voor de Gemeente, voor de ingezetenen, voor het werkvolk bijzonder — omdat het talrijker is en het meest aan zedelijke, verstandelijke en stoffelijke behoeften lijdt. — Ja, de gesteldheid der arbeiders moet den Burgemeester aan het hart liggen; hij moet zorgen voor gezonde woningen, tegen billijke huur; zorg dragen, dat zij goede dagloonen behouden; toezien, dat zij niet geknepen worden door den Secretaris of door den klerk, wanneer zij zich veranderen, dat is, wanneer zij het jong leven verwisselen met den huwelijken staat; toezien eindelijk, dat zij, tegenover de wet, overal met den rijke gelijk staan en gelijkelijk behandeld worden. — Hij zelf zal hen niet minder waardeeren; hij moet hen goed bejegenen, hun beleefd zijn, hen liefhebben, — opdat zij niet zeggen: hij is Burgemeester voor de grooten maar niet voor ons. — Hij moet niet alleen de stoffelijke, maar ook bijzonder de zedelijke verbetering van al de ingezetenen gedurig op het oog hebben, als een gevolg van hunnen verheven oorsprong, de aanvulling van hun volksbestaan, de bron van hun geluk, de helft van hun aanzijn, hun aanzijn gansch. — Want, door zedelijkheid, onderwerpt de nijverige mensch de stof; hij

dwingt haar, om hem te gehoorzamen, om aan zijne behoeften te voldoen; om zich te plooiën, te bewegen, te vermengen, te bevruchten en voort te brengen onder zijnen invloed.

Om al het goede, om al het nuttige zóó tot stand te brengen gelijk dat behoort, dient de Burgemeester de Gemeente, onder alle opzichten, grondig te kennen. Daarom zal hij, bijgestaan door de Godsdienstleeraren, de Dokters, de Onderwijzers en de aanzienlijken, eene statistieke kaart in tabellarischen vorm vervaardigen, om langs dezen weg, plaatsbeschrijvende, aardbeschrijvende, finantieele, godsdienstige, geneeskundige, landbouwkundige, geschiedkundige en administratieve begrippen van de Gemeente te verkrijgen.

Wij hebben erop gewezen, dat de Burgemeester zich bijzonder moet beijveren om het zedelijke en huishoudelijke leven zijner geadministreerden te verbeteren.

In de meeste Gemeenten worden de jongelingen bedorven in de herbergen, en de jonge dochters in de avondgezelschappen. — Ongetwijfeld, er moet aan de jeugd vrijheid gelaten worden, om zich eerlijk te vermaken. De Hemel verhoede, dat de waakzaamheid van den Burgemeester in plagerij of inquisitie ontaarde! Maar, in het belang, zoo wel der zedeleer, als in dat der familiën, in dat der goede orde, als in dat der jonkheid zelve,

kan en moet de Burgemeester, nu of dan, naar gelang der omstandigheden, en van zijn recht, en van zijne macht, en van zijnen vaderlijken raad gebruik maken.

Het is eene ontegenzeggelijke waarheid, dat de jonge jufvrouwen in de avondpartijtjes en in 't naar huis keeren, bedwelmd van maziëk en sigarensmook, hare zedigheit verpanden en hare onschuld op het spel zetten; — en dat de mannen in de herbergen, hun geld verkwisten, hunnen tijd verzuimen, hun gezond verstand achterlaten en hunne reputatie verliezen. Inderdaad, hoe velen zitten daar niet tot diep in den nacht te mokken en te wrokken, te mallen en te brallen, te schreeuwen, dat het een aard heeft. Zij zetten zich aan tegen den Godsdienst, schrap tegen het gezag; zij bezondigen zich aan personen en goederen, en in revolutie-tijd smeden zij samen. Zij hangen jenever-processen aan, zij steken zich in schulden, en zij smakken van drank en slemperij. Zij zingen luidkeels vuile liedjes, leggen zich te snorken op de drempels der huizen, en zij verschrikken den slapenden burger. — Tegen den ochtend keeren zij huiswaarts, zij mishandelen hunne vrouwen, zij bestraffen de kinderen, zij jagen de knechten weg en zij kijven op de meiden. — Om zich te vernuchteren gaan zij tot middag slapen.

De Burgemeester moet het herberg reglement streng doen opvolgen; hij moet de bedriegelijke kaart- en bankspelen verbieden, en niet dulden, dat luidruchtige drinkpartijen plaats hebben. Hij moet het signalement nemen van vreemdelingen, die vloeken of rumoer maken, en hij houdt een register van de minderjarigen, die zich dronken drinken.

Hij moet door zijn karakter, zijn vernuft en zijne grondige kennis van personen en zaken, zoo groot een vertrouwen inboezemen, dat niet één ingezeten eenig rechtsgeding aanhangt, zonder hem eerst te raadplegen, en te verzoeken om, na inzage der plaats, der plans en der contracten, het geschil te slechten en de partijen te verzoenen, als stonden zij voor een vrijwilligen vrederechter.

Hoe veel processen zal hij niet voorkomen! Hoe veel haat, gereed om te ontvlammen, zal hij niet smoren! Hoe veel goeden raad, hoe veel woorden van verbroedering, van liefde, van rechtschapenheid, heeft hij hun niet te geven! Hoe veel geld gespaard! Hoe veel tijd gewonnen voor nuttiger bezigheden! Hoe veel zegen in te gaderen! — Welk een vrede in de Gemeente!!

Indien huishoudingen in de war zijn, door harde bejegening, wangedrag of dronkenschap; indien gebroeders elkander niet zien, om nietige reden; indien ouders zijn, die

hunne kinderen verstoten, of kinderen die hunne ouders mishandelen, vervloeken, verwenschen; indien stokoude menschen aan hen zelve worden overgelaten; indien welvarenden moeten opgewekt worden tot medelijden, of tot verzoening met een zoon, met eene dochter; indien een einde moet komen aan misverstand tusschen geburen; indien hebzuchtige ingezetenen steken blijven in halsbrekende speculatiën; indien zij de manier niet kennen om uit hunnen akker, hunne fabriek, hunne steengroef het meeste nut te trekken; als zij den afgrond niet bemerken, waar woekerige geldschieters hen instorten. — Als hij hun de middelen moet aanwijzen, om bespaard geld vruchtbaar te maken; als hij hun moet leeren, hoe zij hunne huizen tot meer gemak en voordeel kunnen inrichten, hunne vertrekken, hunne stallen hunne mestvaalten; als hij hen zou moeten aanwakkeren, om hunne kinderen goed te laten onderwijzen; — in al deze gevallen en in vele andere, moet de Burge-meester, met een zachte doch overredende autoriteit tusschen beide komen, in dier voege, dat deuren en harten los gaan zonder kloppen — en dat het eerder de Vader is die intreedt, dan de Magistraat.

Laten wij niets overdrijven, laten wij waarheid spreken en zeggen, dat sedert honderd

jaar veel, zeer veel, op het gebied van kunst, nijverheid en landbouw is gedaan, en dat de stoffelijke en verstandelijke toestand, zoo van den landman, als van den stedeling, merkelyk verbeterd is. — Immers, de menschen zijn thans beter gelogeerd, beter gevoed, beter gekleed, beter voorzien in eet- en drinkwaren, in sigaren, in werktuigen, in akkergereedschappen, in linnen, in geneesmiddelen, in boeken, in scholen; beter omgeven van winkels en ambachten; beter verzorgd bij ziekte; beter gediend door de brievenpost; beter geholpen door spoor- straat- en waterwegen; beter beveiligd als staatsburgers; beter geregeerd; beter geadministreerd; beter geoordeeld, zoo in civiele- als in strafzaken.

En toch, er blijft nog veel, zeer veel te doen over; vooral op zedelijk en op godsdienstig terrein. — Ja, de wereld is, onder die opzichten, deerlijk verslecht; zij wordt een strijdperk van leugen en bedrog! *Godsdienst, Broederliefde, Goede trouw*, verdwijnen allengs; *Schijn geloof, Baatzucht, Geveinsdheid* komen in de plaats! —

Daarom moeten de Burgemeesters, als uitgelezen (?) Agenten der gemeentelijke beschaving, maar waakzaam zijn; zij staan aan het rechte eind; zij hoeven niet te berusten op met dubbel krijt geschreven relazen; zij kennen de toestanden en de belangen van

nabij. Zij moeten méér dan de Commissarissen des Konings, méér dan de Ministers zelve, zich geroepen achten, om bij te treden waar Godsdienst en zedeleer, waar recht en billijkheid het vorderen.

PLICHTEN JEGENS DEN GEMEENTERAAD.

Wij hebben gezien wat al plichten de Burgemeester te betrachten heeft jegens de Gemeente en hare ingezetenen. — Hij moet zich niet minder zorgelijk betoonen in zijne betrekkingen met den Raad.

Als lid van dien Raad (hij zij het liever niet) moet de Burgemeester zich herinneren, van eenen kant, dat hij daarin gekomen is door de kiezers, en dat hij tegenover zijne medeleden niets méér is, dan de eerste van zijns gelijken; en, van eenen anderen kant, dat zijne betrekking als Burgemeester van de Overheid uitgaat, en dat hij Deze moet doen eerbiedigen en gehoorzamen.

Deze twee herkomsten, deze twee mandaten, het eene van het volk, het ander van het algemeen Gouvernement, leggen den Burgemeester tweeërlei verplichtingen op.

Hij moet zich in den Raad vertoonen blootschoofds, met open jas, en met zuivere rekeningen; hij moet geene uitgaven bevelen, dan de

volstrekt noodzakelijke; hij moet den Raad bevragen in alle moeielijke zaken, als: van herstellingen aan torens, pastoreele- en predikantswoningen; voorstellen van Onderwijzers en Onderwijzeressen; oprichten van boek- en leescabinetten..... De Raad moet besluiten over het aangaan van geldleeningen; het afschaffen van kermissen; het voeren van rechtsgedingen; het aanvaarden van legaten; het verpachten van bleekvelden; het vervreemden van gemeentegronden; het treffen van dadingen; het aanleggen van wegen, straten en wandelplaatsen; het benoemen van den Secretaris, den gemeente Ontvanger en de Kantonniers.

Al wat betrekking heeft tot ontvangsten en uitgaven, tot koop en verkoop, tot huur en verpachting; alles wat bij slot van rekening uitdraait op geld, behoort min of meer tot de kennis en de bevoegdheid van den Raad. — Ook is hem zijne eigene wetgeving uitsluitend verbleven; geen ander gezag kan daar binnen treden.

De Gemeenteraad is eene soort Tweede Kamer op kleine schaal; hij is zelfs méér dan deze, hij is meester bij zich. (*) Hij is wat hij niet is, maar wat hij door uitgebreider onderwijs

(*) Dit is in grooter mate het geval, als hij de Deputatie wat op zijne hand heeft.

kan worden. — Hij stemt met den Burgemeester overeen, of hij doet het niet; in andere woorden, hij is een nul in cijfer o een stok in het rad. In het laatste geva stookt hij veel kwaad; hij werkt zelf nie en hij belet anderen te werken; — hij maak het administreeeren lastig of onmogelijk. — In vele gemeenten is de Raad zeven leden in getal; ware hij veertien, het zou nie tweemaal beter wezen. Hij is doorgaan vol wrok en begeerlijke bevoegdheid, e niet ongenegen om die bevoegdheid te over schrijden; maar dat moet de Burgemeeste niet dulden.

Dáár waar de Raad ophoort, begint de uit voering. — De Burgemeester moet zich nie laten beheerschen, maar hij mag ook nie verder springen dan de staf; hij moet de Raad geven wat des Raads is. Hij moe niet toelaten, dat de leden der minderheid ge weldig uitvaren tegen die der meerderheid of dat deze de andere overbluffen. Hij moe allen doen opmerken, dat eene stelselmatig verdeeldheid niet wel samengaat met de eed dien zij gezworen hebben, en dat he mitsdien zijn nut zou hebben, indien zij deze eed moesten vernieuwen, telkens als zij d belangen der Gemeente gaan voorstaan.

De Burgemeester mag niet toegeven aa verleiding, of aan inblazingen van buiten, c

aan dreigementen van uit den Raad te vallen, of van niet meer Burgemeester te worden herbenoemd. — Hij moet het gevoelen of het besluit van den Raad inwinnen, waar het dienstig is of waar het behoort, maar hij moet hem sparen, wanneer het zake is van zich te haasten, of wanneer het gevallen geldt van zuiver administratieven aard of van politie; of dat hij als Agent der hooge Regeering de orders van het hooger gezag heeft uit te voeren; of dat hij vertrouwelijke berichten moet geven; of dat hij heeft te antwoorden op geheime instructies. — De Burgemeester moet zich de handen niet laten binden, maar hij moet ook niet vasthouden aan centralisatie-geest; hij moet tegenover den Raad op een voet staan, zoo ver verwijderd van verslapping, als van betengeling, en zoo ver van slaafsheid, als van stramheid.

PLICHTEN JEGENS DE GODSDIENSTLEERAREN.

Indien nu iemand mocht vragen naar den aard der betrekkingen tusschen den Burgemeester en de Bedienaars van den Godsdienst, dan zouden wij antwoorden, hoe netelig deze betrekkingen kunnen wezen, dat het voor menschen van goeden wil, wier harten van liefde blaken, gemakkelijk is naast elkander te staan, zonder zich te hinderen, en samen te gaan, zonder zich te leiden.

Naar ons oordeel moet de Burgemeester niet dulden, dat inbreuk gemaakt wordt op zijn gezag, en hij moet van zijnen kant niet ingrijpen op het gezag van den Godsdienstleeraar. Beider bedieningen zijn te verscheiden, dan dat ze zouden ineensmelten. Het is daarom onjuist te zeggen: De Burgemeester en de Godsdienstleeraar moeten één zijn. In tegendeel, zij moeten volstrekt twee zijn; en als het zaken geldt van gemeenschappelijk belang, dan reiken zij elkander met liefde de hand, dan leent de Burgemeester zijn gezag

aan de kerk, en deze haren invloed aan het burgerlijk gezag.

De Burgemeester moet een voorbeeld zijn van gehechtheid aan zijnen Godsdienst, en hij moet ter zelve tijd verdraagzaam wezen jegens de gezindheden van anderen. Hij moet de vrijheid van Godsdienst voorstaan; hij moet zorg dragen, dat alle hinderlijke beweging en gerucht in de nabijheid der kerken wordt tegengegaan; hij moet beletten, dat voorwerpen van kunst of van geschiedenis uit de kerken weggenomen of verkocht worden; hij moet toe zien, dat geene bestaande kerken herbouwd, of dat andere werken dan van gewoon onderhoud daaraan gedaan worden; hij moet stiptelijk de vergaderingen van den Kerkeraad bijwonen, en, als *man dor Gemeente*, zorgen voor een verstandig beheer. Wordt hij voor deze vergaderingen niet opgeroepen, dan is zijn gezag op dat punt miskend, en de fabriek pleegt eene zelfregeling, die buiten de wet ligt.

De Burgemeester moet aan de Bedienaren van den Godsdienst de eer geven, die hun toekomt; hij moet zich met hen beraden over de beste bedeeing aan behoeftigen; over het luiden der klokken, in zoover het politie is; over het uitgaan van processien; over het begraven, vooral bij zware ziekten; over de zindelijkheid der kerkhoven, de beplan-

tingen, de kruisen en grafsteden; over de grafschriften en de te nemen omzichtigheid jegens familiën.

Wanneer oproermakers de kerken met geweld zouden binnendringen, om gebeden of gezangen af te dwingen, dan moet de Burgemeester tusschen beide treden, om de vrijheid van Godsdienst-oefening te handhaven; hij moet de Godsdienstleeraren niet plagen met gepleegde overtredingen tegen den burgerlijken stand of anderszins; hij moet geen gehoor geven aan hooggaande gesprekken, of aan looze ingevingen van lieden, die er op uit zijn om zich zelve een mantel te weven ten nadeele van anderen.

De Burgemeester, niet minder dan de Bedienaars van den Godsdienst, moeten het zich gedurig voor den geest roepen, dat de eensgezindheid der zielen en de rust in de Gemeente niet weinig afhangen van hunne respectieve handelwijzen; van hunne onderlinge verstandhouding, en van de wederkeerige opofferingen hunner kleine pretentiën.

PLICHTEN JEGENS DE ONDERWIJZERS.

En als men nu zoude vragen in welke verhouding de Burgemeester moet staan met het onderwijzend personeel, dan zouden wij dadelijk antwoorden, dat zijn toezicht over de openbare volksschool bestendig moet wezen, oplettend en goedgunstig tevens. — Wij zeggen volksschool, omdat het toezicht over de middelbare school hoedanigheden eischt, die in een Gemeentebestuur, en gevolgelijk in een Burgemeester, niet verondersteld worden. — Wij kunnen deze eisch niet gelukkig noemen.

De Burgemeester moet, als bewaarder der zeden, als afgevaardigde der ouders, of als lid der plaatselijke Commissie, de scholen dikwerf en op onbepaalde tijden bezoeken; hij moet waken, dat de leerlingen niet opeengestapeld worden in lokalen, die te eng zijn; dat de jongens afgezonderd zitten van de meisjes, en dat zij gedurende den speeltijd niet bij elkander loopen; dat de lokalen goed verlicht zijn, en dat de ruime vensterramen nu en dan opengezet worden; dat de leerlingen, van beider kunne, niet samengaan op dezelfde huisjes, en dat de dampen dier vertrekken hun niet hinderen; dat de verschroeiende hitte

der kachels hen niet naar het hoofd stijgt, en dat zij door tochtlucht niet verkoud worden.

Wij zouden het ons als een verzuim aanrekenen, indien wij nalieten den Burgemeester de vorming van de schooljeugd aan het hart te drukken, van dat aankomend geslacht, dat eens de bloem, de kern der gemeentelijke bevolking zal uitmaken. — Wij zouden het ons verwijten, indien wij niet aanhaalden het hooge belang dat de Staat zelf bij het onderwijs heeft, en de omstandigheid, dat de wet het geregeld schoolgaan zou geboden hebben, indien zij niet goedschiks had gerekend op de medewerking der ouders, op de belangstelling der voogden, en op den veelvermogenden invloed van den Burgemeester.

Zal nu die belangstelling, zal die invloed, met betrekking tot het algemeen schoolgaan, goede vruchten afwerpen, dan moet de Burgemeester, in overleg met den Raad, vooraf zorgen, dat een geschikt personeel aan het hoofd der scholen geplaatst is; want, daar hangt veel, ja alles van af. Hij moet uitzien naar Onderwijzers, die, onder het opzicht van bekwaamheid en van zedigheid, niets te wenschen laten; hij moet ertoe bijdragen, dat zij voldoende jaarloon genieten, en dat hun dit loon regelmatig wordt uitbetaald; dat zij, door den Gemeenteraad, voorkomend worden bejegend, en dat deze zich onthoudt van iets te doen of te verordenen, waardoor het pri-

vaat leven of de vrije beweging der Onderwijzers aan banden wordt gelegd.

De Burgemeester moet toezien, dat de kinderen een hoog denkbeeld opvatten van het onderwijs, en dat zij hunne Leermeesters en Leermeesteressen gehoorzamen en eerbiedigen; dat het in de scholen niet ontbreekt aan meubelen, boeken en schoolbehoefsten, aan licht en brand; dat de Onderwijzers en Onderwijzeressen zich niet verwijderen, zonder verlof van het Gemeentebestuur; dat zij zich onthouden iets te leeren, te doen of toe te laten, dat aandruist tegen de godsdienstige begrippen van andersdenkenden. Zij moeten godsdienstige Onderwijzers zijn, maar geen Onderwijzers in den Godsdienst.

Hij moet eindelijk toezien, dat de kinderen, die gratis onderwijs ontvangen even goed, zoo al niet beter, onderricht worden dan de betalenden; dat, in de handwerksscholen, alle meisjes van behoeftige ouders opgenomen en voorzien worden van naalden, spelden, scharen, krip, garen, schets- en teekendoeken; en dat op het einde van elk schooljaar — zoo mogelijk op eigen kosten van den Burgemeester — prijzen uitgedeeld worden aan die leerlingen, welke, naar het oordeel der Onderwijzers, de beste vorderingen gemaakt hebben; alsmede aan hen, die, naar het zeggen der leerlingen zelve, zich aanhoudend het braafst hebben gedragen.

PLICHTEN JEGENS DE ARMEN.

Wij voleinden met alles te zeggen. — De Burgemeester kan het zich niet genoeg voor den geest roepen, dat de armen, in de rangorde zijner algemeene plichten, eene eerste plaats innemen, en dat zij de laatsten niet zijn — en verweg niet de onwaardigsten — om, onder zijne bescherming, ten minste eenige verzachting van leed te ondervinden.

Waar, in eenige Gemeente, Godshuizen, armen-instellingen van burgerlijken of gemengden aard aanwezig zijn; — waar Genootschappen bestaan, gelijk van den H. Vincentius á Paulo, die aan schamele armen onderstand geven; — waar Societeiten voorhanden zijn, die soep, steenkolen en andere benoodigdheden, met verstand, uitdeelen; — in één woord, waar twee liefdadige personen zich in naam der armen vereenigen, daar moet de Burgemeester de derde zijn.

Hij moet medewerken, dat alle armen-inrichtingen goed beheerd worden, en dat hare geldmiddelen vermeerderen, niet in eens,

maar geleidelijk, door het scheppen van nieuwe inkomsten; hij moet niet willen, dat de stedelijke algemeene armen zich verrijken ten koste der landelijke, door zoogenaamde restitutie-stelsels of proefnemingen, die de armoede verplaatsen, maar niet lenigen, de kwaal verergeren, maar niet genezen; hij moet toezien, dat de armoede niet van de stad naar het land, van de eene naar de andere Gemeente wordt overgesmokkeld; hij moet haar niet in de hand werken, door te ruime en te lichtvaardige bedeeeling; hij moet niet hebzuchtig beschikken over de fondsen, het penninkske, van andere armen. Want, wat zal erbij gewonnen zijn, dat de eene behoeftige genoeg heeft en de andere te min, dat de eene lacht en de andere gebrek lijdt? Het is veelmeer eene algemeene, dan eene locale ramp, die verzacht moet worden.

Een echte Burgemeester zal nimmer vergeten, dat er doorgaans meer armen zijn dan rijken, en dat hij veelmeer de Burgemeester is van de behoeftigen, dan van de vermogenden. — Deze kunnen zich zelve besobermen, maar wie zal de armen beschermen? — De rijke kan van en door zich zelve leven, maar de arme moet van en door anderen leven. — De rijke kan werk scheppen, de arme moet verbeiden tot werk komt. — De rijke kan wachten, de honger wacht niet.

Het is om al deze redenen, dat de Burge-meester moet bijspringen; hij moet voor de armen eene tweede Voorzienigheid wezen. Hij weet toch waar die zitten, welke zich hunner armoede schamen, en hij kent ook dezulken, die niet zoo arm zijn als zij pogen te wezen. Hij weet waar gebedeld wordt uit nood, en waar uit ondeugd; waar mondbehoefsten verstrekt moeten worden, en waar gereed geld; waar het aan werktuigen faalt, en waar deze voorhanden zijn, maar niet de grondstoffen.

Hoe arm iemand zij of zegt te wezen, er zijn nog armeren, die het niet zeggen, ja, die het opzettelijk zwijgen; en gelijk er trappen zijn van den middel- tot den welstand, van den welstand tot den rijkdom, en van den rijkdom tot den overvloed, zoo zijn ook trappen van de onkunde tot de dronkenschap, van de dronkenschap tot de luiheid, van de luiheid tot de armoede en van de armoede tot de ellende. — Eene weduwe met vijf kinderen is méér te beklagen, dan een gezin van zessen, dat zijn hoofd heeft. — In 't algemeen, eerst moet hulp toegebracht worden aan de weezen, vervolgens aan de weduwen, en dan aan de gebrekkigen; die zich zelven niet kunnen helpen.

Alles wat overschiet, als de verplichte uitgaven bestreden zijn; alles wat, in den loop van het dienstjaar, bespaard en uitgewonnen

is; in een woord, *het onderste uit den pot* behoort de armen toe. — Hebben sommige Gemeenten daarbij te veel, er zijn andere, die te min hebben — en die zijn vele. — Van dit geld kan eensdeels koren en aardappelen gekocht worden, wat steenkolen, klompen, saarsen, zokken.....; anderdeels wat bijlen, dissels, hakken, schoppen.....

Er is armoede door gebrek aan werk, en er is armoede in tijden van ziekten; armoede, die zich vertoont, en armoede, die zich verbergt; er zijn behoeftigen, die vertwijfelen, en behoeftigen, die zich weren; zieken voor het hospitaal, en zieken, die aan huis genezen; kwalen voor een tijd, en kwalen voor immer.

Geen dier onderscheidingen, getoetst aan de ondervinding, zal den schranderen Burgemeester ontsnappen. Hij kan in elk geval diegenen troosten, die hij niet kan helpen; hij kan werk vinden voor diegenen voor welken hij geen geld vindt; hij kan bij den Gemeenteraad aandringen op subsidie; hij kan collecten uitschrijven; hij kan de kerkelijke armverzorging herinneren aan de plichten, die haar, bij de wet, in de eerste plaats zijn opgelegd; hij kan commissiën vormen of aanbellen in persoon aan de huizen der rijken. — Dan kan hij toevluchten openen, aan de weldadigheid gewijd, waar kleine kinderen zich warmen, en waar gebrekkige vrouwen, om de

kachel zitten vlas te spinnen en wol. Hij doet daartoe de grondstoffen aanbrengeu; hij doet soep en aardappels koken; in één woord, hij schept en verzint en hij leidt het daarheen, dat niemand, hij zij man of vrouw, groot of klein, gezond of kreupel, last hebbe van zijn eigen lichaam, of gebrek lijde aan arbeid, eetwaar, warmte of geneesmiddelen.

SLOTWOORD.

Het zijn, in de rij der plichten en bedieningen, niet zoo zeer de hoogst bezoldigde, dan wel de best vervulde, welke de algemeene achting uittarten. — Wie op ver gevorderden leeftijd, zonder voorbeschikking, in eens Burgemeester wordt, zal zeker niet weten, waar het vandaan komt, en hij zal al licht van zich zelveu getuigen, dat hij voor dit ambt berekend is. — Het zij daarom niet gezegd, dat een goed Burgemeester hooggeleerd moet wezen — of machtig rijk — of dat hij moet afstammen van vermaarde voorzaten. — Dit is

niet vandoen; het is genoeg, dat hij lezen kan en cijferen — dat hij (ook zonder jaarwedde) het hoofd boven water kan houden — dat hij goed Nederlander is, en den vasten wil heeft om zich te oefenen en zijn ambt eerlijk te vervullen.

Immers, wat kan het doel, welk het streven van een Burgemeester zijn, indien het niet is de eerlijke vervulling van den eervolsten plicht?

Welke kan zijne belooning wezen, wanneer hij, voor deze of gene manoeuvre, of uit eigen beweging zijn ambt nederlegt, indien het niet is de vertroosting van aan zich zelven te kunnen zeggen:

Gode zij dank! Ik heb Vorst en Vaderland, Regeering en Gemeente trouw gediend.

Ik heb de bevelen der Overheid stiptelijk opgevolgd.

Ik heb 's Raads meerderheid in hare besluiten geëerbiedigd.

Ik heb nimmer gelet hoe velen achter het spel zaten.

Ik heb niet gehandeld uit haat of uit gunst, of uit winzucht ten nadeele van anderen.

Ik heb de rust en de goede orde in de Gemeente gehandhaafd.

Ik heb het voorbeeld gegeven van matigheid en van goede zeden.

Ik heb werken van openbare nuttigheid doen uitvoeren.

Ik heb onderwijs en landbouw, handel en nijverheid bevorderd.

Ik heb de hand gehouden aan alle goede zaken, aan wetenschappen en schoone kunsten.

Ik heb de armen niet minder lief gehad dan de rijken.

Ik heb diegenen geholpen, die zich zelven niet konden helpen.

Ik heb ieder de eer gegeven die hem toekomt.

~~Ik weet~~, dat de bediening van Burgemeester eene ondankbare is — te ondankbaarder naar mate hij zijnen plicht beter kent en vervult. — Het is mogelijk, het is bijkans zeker, dat ik hier en daar mishagd heb; ik geloof het, ja ik weet het. Maar, ik weet ook, dat een Burgemeester, die allen zou willen behagen niemand zou genoegdoen. — Dit is een troos voorzeker, en het is al veel, zoo ik de acht kan meêdragen van enkelen; maar, al was niet, en had ik in gemoede geene andere verdoening, dan die eens goed volbrachten plicht dan nog zou ik tevreden zijn; ik zou naar verdere belooning dingen — en ik zou geen tweede getuigenis vragen.

n
t.
er
r
ik
j
r.
e-
os

is
nd
r
s

Digitized by Google

